

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 40. europaudvalgsmøde

Dato: onsdag den 16. juni 2021

Tidspunkt: kl. 13.45

Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Henrik Møller (S), næstformand, Jens Joel (S), Rasmus Nordqvist (SF), Søren Søndergaard (EL), Kim Valentin (V) og Orla Østerby (UFG).

Desuden deltog: Finansminister Nicolai Wammen og udenrigsminister Jeppe Kofod.

Henrik Møller fungerede som formand under hele mødet.

L Punkt 1. Samråd med finansministeren om konvergensrapporten og de finanspolitiske anbefalinger for den økonomiske politik i medlemslandene generelt (Samrådet er fælles med FIU og enslydende samrådsspørgsmål er stillet på FIU alm. del – samrådsspørgsmål R)

KOM (2021) 0529, KOM (2021) 0504 og KOM (2021) 0500

EUU alm. del (20) – samrådsspørgsmål P

EUU alm. del (20) – bilag 494 (Danmarks Konvergensprogram 2021)

KOM (2020) 0408 – bilag 9 (Danmarks genopretningsplan iht. EU's genopretningsfacilitet)

EU-note (20) – E 39 (EU-note om samråd om det europæiske semester)

EU-note (20) – E 34 (EU-note af 15/4-21 om det europæiske semester og genopretningsplanerne)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

FO Punkt 2. Rådsmøde nr. 3803 (økonomi og finans) den 18. juni 2021

EUU alm. del (20) – bilag 617 (kommenteret dagsorden)

Finansministeren: Jeg forelægger to sager til forhandlingsoplæg:

- En forordning om kryptoaktiver
- En forordning om digital operationel robusthed i den finansielle sektor

Jeg forelægger de øvrige sager til orientering og henviser generelt til samlenotatet. For så vidt angår punktet om det europæiske semester henviser jeg til det fælles samråd for Europaudvalget og Finansudvalget (punkt 1). Jeg nævner ikke sagerne om dels EU's fælles holdninger til G20-mødet og dels aldringsrapporten, men udvalget kan naturligvis spørge til sagerne.

To finansielle sager til forhandlingsoplæg

Den finansielle sektor undergår i disse år – som resten af samfundet – en digital omstilling, der fører til nye løsninger og muligheder såvel som udfordringer. Rådet ventes snart at opnå enighed om to tiltag, der skal styrke regulering og tilsyn i forbindelse med den stigende digitalisering af den finansielle sektor. Det drejer sig om forslaget om en EU-ramme for handel med kryptoaktiver (MiCA) og forslaget om finansielle virksomheders digitale robusthed (DORA). Jeg orienterede udvalget om sagerne inden Økofin i oktober sidste år og forelægger i dag sagerne til forhandlingsoplæg.

FO 1. Forordning for kryptoaktiver og pilotregime for markeder baseret på en distribueret hovedbog

– *Drøftelse/generel indstilling*

KOM (2020) 0596, KOM (2020) 0593 og KOM (2020) 0594

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Finansministeren: Forslaget om kryptoaktiver har til formål at sikre regulering og tilsyn med kryptoaktiver samt at sikre den finansielle stabilitet og forbrugerbeskyttelse set i lyset af den hastige udvikling på området. Det er et område, hvor der ikke er tilstrækkelig regulering i dag, og hvor der er behov for handling på EU-niveau. Det er et meget teknisk emne, men lad mig forklare det centrale i sagen og regeringens holdning.

Almindelige aktiver bliver i dag i stort omfang håndteret digitalt. Det gælder f.eks. indskud i en bank eller værdipapirer, der handles online. Oplysninger om transaktioner og beholdninger håndteres i én enkelt central database. Det kan være en bank, der holder styr på sine kunders indskud og transaktioner og evt. handel med værdipapirer.

Et kryptoaktiv er et rent digitalt aktiv, der alene udstedes, handles og opbevares digitalt. Det kan f.eks. være en valuta eller et værdipapir. Det særlige ved kryptoaktiver er, at de håndteres via en såkaldt distribueret hovedbog (Distributed Ledger Technology, DLT). Det er en teknologi til at registrere ejerskab og handel med aktiver ved hjælp af et decentralt netværk af databaser.

Det er Kommissionens vurdering, at handel med kryptoaktiver og en udbredt brug af distribuerede hovedbøger har et stort potentiale i den finansielle sektor. Kommissionen peger på styrket konkurrence og innovation inden for finansielle tjenesteydelser, f.eks. i handel med værdipapirer, eller sikre og effektive digitale betalinger i detailhandel og på tværs af grænser.

Kommissionen ser en risiko for, at markeder for kryptoaktiver kan påvirke betalingssystemet eller den finansielle stabilitet, hvis der ikke sikres klare rammer i form af regulering og tilsyn. Det er her, MiCA-forordningen og pilotregimet for markeder baseret på distribuerede hovedbøger kommer ind i billedet.

MiCA skal regulere udstedelsen af kryptoaktiver samt tjenesteydelser relateret til kryptoaktiver. Det gælder særligt den type af kryptoaktiver, der forsøger at holde en stabil værdi over for et eller flere andre aktiver, f.eks. en valuta. Kryptoaktiver, der repræsenterer finansielle instrumenter, f.eks. aktier, er allerede dækket af EU-lovgivning.

Forslaget betyder, at alle udstedere af kryptoaktiver underlægges tilsyn, ligesom de skal give oplysninger til offentligheden om udstedelsen. Udstedere af kryptoaktiver, der skal opretholde en stabil værdi over for f.eks. en valuta, skal efterleve en række yderligere krav. De skal have en tilladelse fra den nationale myndighed, f.eks. Finanstilsynet, efterleve kapitalkrav og opretholde en reserve. Reserven skal modsvare deres udstedelse og sikre, at ejeren af kryptoaktivet altid kan indløse det.

En udstedelse af disse kryptoaktiver kan blive klassificeret som signifikant, f.eks. på baggrund af udstedelsens omfang. Det indebærer bl.a., at udstederen bliver underlagt en række skærpede krav, f.eks. krav til kapital samt tilsyn af EU's fælles europæiske banktilsyn (EBA).

Pilotregimet er en slags træningsbane, der i seks år skal gøre det muligt at etablere markeder, hvor distribuerede hovedbøger bruges til at handle med værdipapirer, f.eks. aktier og obligationer. Pilotregimet må kun være af et vist omfang og skal være adskilt fra øvrige finansielle markeder.

FO Regeringen lægger stor vægt på en ambitiøs tilgang til regulering og tilsyn med kryptoaktiver i EU. Kryptoaktiver rummer både muligheder og risici, og det er vigtigt, at faste fælles europæiske rammer bidrager til markeder for kryptoaktiver, som er sikre, velregulerede og genstand for et effektivt tilsyn.

Regeringen støtter derfor aktivt, at MiCA fastsætter klare krav til udstederne, samt at der indføres et fælles europæisk tilsyn med signifikante udstedelser. Det giver god mening, idet problemstillingerne er grænseoverskridende. Og det styrker forbruger- og investorbekyttelsen.

Regeringen kan tilslutte sig oprettelsen af et pilotregime for handel med værdipapirer ved hjælp af distribuerede hovedbøger, som er begrænset i omfang, og som understøtter finansiell stabilitet.

Det er alt i alt positivt, at kryptoaktiver nu bliver underlagt EU-regulering og -tilsyn. Regeringen beder derfor om udvalgets mandat til, at Danmark kan støtte kompromisforslagene eller løsninger på linje med disse forslag.

Kim Valentin: Venstre er enig i vigtigheden i at få sat fokus på og få reguleret kryptovaluta, samt at få skabt rammer, som kan være med til at skabe sikre investeringsrammer for investorer i kryptovaluta. Det bidrager dette forslag til, og derfor støtter vi forhandlingsoplægget – regeringen lægger i vores optik vægten de rigtige steder.

Hvilke statsfinansielle konsekvenser indebærer forslaget? Der fremgår ikke konkrete beregninger af det. Spørgsmålet kan eventuelt besvares skriftligt.

Der står, at de nationale tilsynsmyndigheder vil få nye forpligtelser. Hvilke drejer det sig om? Hvis man på nuværende tidspunkt ikke har overblik over det, kunne det jo være rart at vide, om det var noget, man ville danne sig på et senere tidspunkt.

Rasmus Nordqvist: Forbrugerbeskyttelsen er meget vigtig. Det fremgik både af ministerens tale og af samlenotatet, at regeringen først og fremmest lægger vægt på at sikre et højt niveau af forbrugerbeskyttelse. Men mener regeringen, at niveauet i kompromisforslaget er tilstrækkeligt, eller kan der være behov for, at man fra dansk side kæmper for et højere niveau?

Jeg kan desuden se, at regeringen støtter at hæve grænseværdierne for, hvornår en udstedelse anses for at være signifikant. Vil ministeren uddybe hvorfor? I min optik bliver niveauet af forbrugerbeskyttelse lavere, hvis man hæver grænseværdierne.

Katarina Ammitzbøll: Det Konservative Folkeparti støtter forhandlingsoplægget. Af høringssvarene fremgår det, at der er bred opbakning til forslaget, bortset fra Forsikring og Pension, der mener, at man i stedet bør anvende blockchain-teknologi. Men efter vores mening ligger regeringen på den rigtige side; der er også behov for regulering på andre områder, og det vil derfor bero på en konkret vurdering.

Finansministeren: Visse af Kim Valentins spørgsmål egner sig nok bedst til skriftlig besvarelse.

NOT Forslagene kan have statsfinansielle konsekvenser. De medfører en række nye forpligtelser for nationale tilsynsmyndigheder, herunder bidraget til tilsynet med signifikante udstedelse af ART og EMT. Herudover kan der være andre forhold, der gør sig gældende, men vi oversender et skriftligt svar, der redegør nærmere for det og de øvrige ting, der blev spurgt til.

Til Rasmus Nordqvist: Forbrugerbeskyttelsen er en fælles dagsorden for både regeringen og Socialistisk Folkeparti – i virkeligheden nok for alle i lokalet. Vi skal sørge for en fornuftig forbrugerbeskyttelse i forslaget. Det er potentielt meget store aktører, som forbrugerne skal håndtere. Vi lægger meget vægt på, at der bliver indført en 14-dages fortrydelsesret, ret til at blive indløst og en række informationskrav fra udstederen. Således kan man f.eks. beskytte forbrugerne.

I det hele taget mener regeringen, at der er fundet en fornuftig balance i forslaget, men det skal også siges, at det udgør nyt territorium for EU-regulering. Derfor kan der undervejs blive gjort nogle erfaringer, der synliggør behov for yderligere at håndtere og sikre forbrugerbeskyttelse.

Regeringen kan støtte, at kompromisforslaget hæver grænseværdierne for, hvornår en udstedelse anses for at være signifikant. Dermed sikres i højere grad, at tilsynskompetencen tilfalder EBA, når det drejer sig om udstedelse med reelt grænseoverskridende omfang.

Rasmus Nordqvist: Jeg er glad for at høre en understregning af vigtigheden af forbrugerbeskyttelsen, for den er helt afgørende – vi har jo rigtignok at gøre med mastodonter med stor magt. Socialistisk Folkeparti støtter forhandlingsoplægget.

Den fungerende formand konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Enhedslisten havde ytret sig imod det.

FO 2. Forordning om digital operationel modstandsdygtighed i den finansielle sektor

– Tidlig forelæggelse

KOM (2020) 0595

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (samlenotat side 24)

Finansministeren: Forordningen om digital operationel robusthed (DORA) skal håndtere centrale problemstillinger relateret til den stigende digitalisering af den finansielle sektor. Det gælder dels cybertrusler og dels potentielle risici som følge af afhængighed af store it-leverandører, som i høj grad er placeret uden for EU. Eksempler er Microsoft, Apple og Amazon.

Forslaget skal skabe en mere robust og effektiv digital finansiell sektor gennem harmoniserede EU-krav til finansielle virksomheder og deres it-leverandører. DORA omfatter den finansielle sektor bredt, f.eks. banker og investeringsselskaber. Betalingsinfrastrukturer, f.eks. Nets, er ikke omfattet. Tiltagene i DORA vedrører

1. krav til finansielle virksomheders ledelse, risikostyring, rapportering og cybersikkerhed,
2. krav til kontrakter mellem finansielle virksomheder og deres it-leverandører,
3. rammer for fælles europæisk tilsyn med store it-leverandører, som anses for kritiske og
4. rammer for tilsyn og samarbejde mellem europæiske og nationale myndigheder.

Kompromisforslaget fastholder i vid udstrækning Kommissionens forslag. Der er dog fastlagt en mere proportionel tilgang, hvor flere små finansielle virksomheder undtages fra krav til f.eks. ledelse og risikostyring. Kompromisforslaget præciserer lokaliseringskravet sådan, at en leverandør skal være etableret i EU i form af et datterselskab eller en filial for at kunne udbyde sine tjenester.

Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA), hvor alle EU-landes tilsynsmyndigheder er repræsenteret, får hovedansvaret for et fælles europæisk tilsyn med alle kritiske it-leverandører. EBA skal føre tilsyn i samarbejde med de øvrige europæiske samt nationale tilsynsmyndigheder.

FO Regeringen finder det generelt vigtigt at sikre en robust, effektiv og digitalt fremtidssikret finansiell sektor. Regeringen kan støtte formandskabets kompromisforslag.

Regeringen støtter et effektivt fælles tilsyn og tæt samarbejde mellem de europæiske og de nationale tilsyn. Det giver god mening, idet problemstillingerne er grænseoverskridende. Regeringen har arbejdet for, at reglerne for små finansielle virksomheder er proportionale. Regeringen har også arbejdet for, at betalingsinfrastrukturer omfattes i lyset af deres væsentlige samfundsmæssige funktion. Betalingsinfrastruktur er ikke omfattet af kompromisforslaget, men vil fortsat være omfattet af visse EU-regler og særligt nationale regler på området.

DORA er samlet set et væsentligt fremskridt i forhold til finansielle virksomheders it-robusthed og -effektivitet. Regeringen beder derfor om udvalgets mandat til, at Danmark kan tilslutte sig kompromisforslaget eller en løsning på linje med dette forslag.

Kim Valentin: Venstre er glade for, at der tages hensyn til de små virksomheder. I modsat fald ville det kunne tolkes, som om EU bare tryner de små virksomheder, hvilket jo ikke er hensigten. Det kan man somme tider godt glemme i processen. Vi støtter forhandlingsoplægget.

Hvor mange nye elementer indgår i Kommissionens samlede pakke om digital finansiering? Svaret kan eventuelt oversendes skriftligt.

Der lægges i kompromisforslaget op til, at kritiske it-leverandører skal etablere sig inden for EU i form af enten et datterselskab eller en filial. Er det tilstrækkeligt i regeringens optik?

Rasmus Nordqvist: Det er rigtig godt med dette tilsyn. Dog bekymrer vi os i Socialistisk Folkeparti om, hvorvidt tilsynet bliver godt nok. Er der tilstrækkelig vægt på gennemsigtighed omkring inhabilitet, når der skal træffes beslutninger? Har regeringen taget højde for det i sit forhandlingsoplæg? Som skræmmeksempel kan man jo nævne Danske Bank-sagen, hvor visse aktører sad og førte tilsyn med sig selv.

Katarina Ammitzbøll: Det Konservative Folkeparti støtter forhandlingsoplægget.

Finansministeren: Til Kim Valentin: Regeringen støtter et fælles europæisk tilsyn med kritiske it-leverandører, og at dette fælles tilsyn skal samarbejde tæt med de nationale tilsynsmyndigheder. De Europæiske Tilsynsmyndigheder (ESA), herunder Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA), får bedre mulighed for at skabe et overblik på tværs, både inden for og uden for EU samt at opbygge kompetencer.

Det ligger ikke fast endnu, hvilke it-leverandører udpeges som kritiske og kommer under et fælles tilsyn. Det ved vi først med sikkerhed, når Rådet og Europa-Parlamentet har forhandlet forordningen på plads og rammerne for udpegning af kritiske it-leverandører ligger fast. Den umiddelbare forventning fra Kommissionen er, at ca. 10-15 it-leverandører vil blive anset for at være kritiske. Mulige kandidater kunne bl.a. være Amazon, Google, Microsoft, IBM, Alibaba, Huawei, Apple og Cisco.

NOT Kim Valentin spurgte desuden om, hvilke nye elementer indgår i forslaget. De specifikke krav til finansielle virksomheders digitale robusthed er generelt nye i forhold til i dag. EU-reglerne regulerer informationssikkerheden generelt, men er ikke kun rettet imod den finansielle sektor i det såkaldte NIS-direktiv, men jeg vil foreslå, at vi også her sender yderligere materiale over.

Rasmus Nordqvist spørger, hvordan vi sikrer, at vi har de bedste og mest uafhængige muskler til at føre tilsyn. Dette forslag gør, at EBA kan spille en stærkere rolle, og det har vi lagt vægt på.

Den fungerende formand konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Enhedslisten havde ytret sig imod det.

3. Enslydende regler for anvendelse af reducerede momssatser i EU

– *Drøftelse*

KOM (2018) 0020

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (samlenotat side 39)

Finansministeren: EU-landene skal anvende en normalsats for moms på minimum 15 pct., som reglerne er i dag. EU-landene kan herudover vælge at anvende én eller to reducerede satser på minimum 5 pct. De reducerede satser kan kun anvendes på nogle udvalgte varer og ydelser, der fremgår af den såkaldte positive liste. Desuden har landene forskellige tilladelser til lav moms ned til nulsatser på et begrænset antal varer.

Kommissionen har foreslået at give EU-landene større frihed til nationalt at fastsætte deres momssatser. Forslaget skal ses i lyset af, at EU generelt følger forbrugslandsprincippet, hvor momsen betales efter de regler og satser, der gælder i det land, hvor køber hører hjemme. Denne hovedregel er blevet endnu mere udbredt i de senere år. Differentieret moms i andre EU-lande påvirker derfor i udgangspunktet hverken danske forbrugere eller dansk momsprovenu. I Danmark betales der således dansk moms på 25 pct. til den danske statskasse, når en forbruger køber en vare, uanset om varen er fra Danmark, et andet EU-land, eller et tredjeland.

Kommissionens forslag indebærer, at EU-landene – ud over normalsatsen og to reducerede satser – kan anvende én superreduceret momssats under 5 pct. og én nulsats.

Kommissionen har desuden foreslået at erstatte den positive liste, som gælder i dag, med en negativ liste over varer og ydelser, som ikke kan pålægges reducerede satser, superreducerede satser eller nulsatser. I de tekniske drøftelser har der været stor modstand mod en negativ liste blandt landene, og man er derfor vendt tilbage til en positiv liste. Det seneste kompromisforslag lægger op til en positiv liste, som er mere omfangsrig end listen i dag. Brugen af nedsat moms på varer, der belaster miljø og klima – f.eks. pesticider, gødning og brænde – foreslås dog udfaset ultimo 2035.

Der er stadig udeståender i de tekniske forhandlinger. Nogle lande ønsker at begrænse brugen af nedsat moms. Omvendt ønsker andre lande øget national fleksibilitet.

Regeringen vurderer, at differentierede momssatser ikke er det rette værktøj til at fremme politiske målsætninger. Vi vurderer, at klimamål bedst fremmes gennem andre tiltag, ligesom f.eks. socialpolitiske og sundhedspolitiske mål. Regeringen står derfor fast på den danske enhedsmoms og arbejder for at begrænse brugen af nedsat moms – særligt på varer og ydelser, der belaster miljø og klima.

Kim Valentin: Dette punkt er en smule teknisk – en masse momssatser, der ryger op og ned. Pointen er vel, at vi kommer til at skabe problemer for nogle af vores virksomheder i grænseområderne, hvis vi går med på forslaget. Desuden er der en grøn vinkel: Man sætter eventuelt momssatserne på fossilt brændstof ned, hvilket virker helt skørt. Det kan vi ikke gå med på, og jeg noterer mig, at regeringen i sine bemærkninger forholder sig meget kritisk over for det.

I øvrigt forekommer det lidt lemfældigt udarbejdet af Kommissionen – her tænker jeg på udvælgelsen af kategorierne. I virkeligheden bærer det præg af mangel på styring fra Kommissionens og formandskabets side. Det virker som et punkt, der skal hastes igennem, inden formandskabet går

videre, men det er selvfølgelig ikke til at sige. Under alle omstændigheder er det i min optik negativt, at man prøver at få vedtaget de her ting. Jeg så gerne, at det ikke blev til noget. Kan ministeren fortælle, om man er i gang med at rykke på det, eller om det står stille?

Det fremgår, at der er uenigheder på et teknisk niveau. Hvad består de i?

Desuden står der, at der er nogle uklarheder over de udeståender, der er? Hvornår forventer man, at der er klarhed over de udeståender? Når man læser det, får man indtryk af, at det aldrig vil blive til noget.

Finansministeren: Jeg tror, vi er meget enige om tilgangen. I særlig grad er det bekymrende, hvis nogen gerne vil have udvidet muligheden for at indføre lavere moms-satser på noget, der har en skadelig effekt på klima og miljø. Men vi har jo tilkendegivet den danske holdning på området.

4. Momsfritagelser af varer med almen interesse

– *Drøftelse*

KOM (2021) 0181

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (samlenotat side 47)

Finansministeren: Forslaget giver EU mulighed for momsfri leveringer og import i krisesituationer. EU-landene har under covid-19-krisen haft mulighed for at lempe de gældende momsregler i forhold til relevant medicinsk udstyr. Lempelserne er midlertidige og udløber ultimo 2022. Kommissionen foreslår nu at indføre lempelser, så Kommissionen og EU-agenturer i krisesituationer momsfrit kan modtage leveringer fra EU-virksomheder og importere fra lande uden for EU. Disse lempelser foreslås at være tidsubegrænsede. Momsfritagelserne skal alene gælde i særlige situationer og for udvalgte varer og ydelser som f.eks. testudstyr, fødevarer og produktudvikling.

Økofin skal drøfte forslaget, særligt hvilke kriser, der er omfattet. Det skyldes, at mange lande i de tekniske forhandlinger har været skeptiske, fordi forslaget synes at være meget vidtrækkende. Disse lande arbejder for, at forslaget begrænses til helt særlige kriser, som ikke kan håndteres nationalt.

Regeringen er enig i, at alvorlige kriser kan give behov for, at EU kan reagere hurtigt og effektivt. Vi er dog enige med en række andre lande i, at forslaget umiddelbart er vidtrækkende, og at momsfritagelserne bør begrænses til exceptionelle kriser.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

5. Fremskridtsrapport om styrkelse af bankunionen

– *Fremskridtsrapport*

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (samlenotat side 52)

EUU alm. del (20) – bilag 563 (udvalgsmødereferat side 234, senest behandlet i EUU 26/11-20)

Finansministeren: Formandskabet vil præsentere en rapport om arbejdet i 1. halvår med at styrke bankunionen. Der er løbende drøftelser om bankunionen og finansiell regulering for alle EU-lande i tekniske arbejdsgrupper. Og på politisk niveau er spørgsmålene forankret i den udvidede euro-gruppe for alle EU-lande. På Økofin er der tale om en tilbagevendende, halvårlig statusrapport.

EU-landene drøfter bl.a. mulighederne for etablering af en sektorfinansieret fælles indskyderforsikringsordning (EDIS) for landene i bankunionen, styrkelse af EU-rammerne for håndtering af kreditinstitutter, som kommer i problemer samt nye tiltag til at styrke institutternes robusthed og mindske risikoen for finansielle kriser i EU-landene. Drøftelserne vil fortsætte i 2. halvår 2021 og ventes på nogle områder at munde ud i konkrete lovgivningsforslag, som vil skulle drøftes i de sædvanlige EU-lovgivningsprocesser.

Regeringen støtter generelt arbejdet med at styrke bankunionen og vil tage statusrapporten til efterretning.

Rasmus Nordqvist: Hvornår forventer man at komme videre med spørgsmålet om dansk deltagelse i bankunionen?

Finansministeren: En arbejdsgruppe nedsat af regeringen fremlagde 19. december 2019 en rapport med analyse af spørgsmålet om mulig dansk deltagelse i bankunionen. Sagen hører under erhvervsministerens ressort, og jeg henviser derfor til ham.

6. Økonomisk genopretning i EU: Implementering af genopretningsfaciliteten (RRF)

– Status/udveksling af synspunkter

KOM (2020) 0408

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (samlenotat side 59)

KOM (2020) 0408 – bilag 9 (Danmarks genopretningsplan iht. EU's genopretningsfacilitet)

KOM (2020) 0408 – bilag 8 (kopi af svar fra FIU vedr. skitsen til genopretningsplanen)

KOM (2020) 0408 – bilag 6 (kopi af svar i FIU om dansk genopretningsplan om anvendelse af midler fra genopretningsfaciliteten)

KOM (2020) 0408 – bilag 5 (Kopi af svar i FIU om udbetaling af midler fra genopretningsfaciliteten)

KOM (2020) 0408 – bilag 4 (kopi af svar i SAU om forhandlingerne om genopretningsfonden u forhold til økonomisk støtte og EU's sortliste)

KOM (2020) 0408 – svar på spm. 6 om manglende information af Europaudvalget om budgettering af midler, fra finansministeren

KOM (2020) 0408 – svar på spm. 3 om anvendelse af midler fra EU's genopretningsfond, fra finansministeren

KOM (2020) 0408 – svar på spm. 5 om kommunikation om anvendelse af midler, fra finansministeren

KOM (2020) 0408 – svar på spm. 4 om efterlevelse af alle kriterierne indeholdt i art. 3 i forordningen om genopretningsfaciliteten, fra finansministeren

KOM (2020) 0408 – svar på spm. 2 om, hvordan udpeges de grønne og digitale projekter fra dansk side, der forventes finansieret gennem genopretningsfonden (Recovery and Resilience Facility), fra finansministeren

KOM (2020) 0408 – svar på spm. 1 om genopretningsplanens påvirkning på modtagerlandenes bruttogæld, fra finansministeren

KOM (2020) 0408 – spørgsmål 7 (om hvorfor regeringen ikke har initiativer vedr. børn og uddannelse med i genopretningsplanen)

KOM (2020) 0408 – spørgsmål 8 (om manglende dialog og høring af interessenter i uddannelsessektoren)

EU-note (20) – E 34 (EU-note af 15/4-21 om det europæiske semester og genopretningsplanerne)

EU-note (20) – E 16 (Løsning på budgetveto)

EUU alm. del (20) – bilag 401 (udvalgsmødereferat side 1098, FO vedr. genopretningsfaciliteten forelagt EEU 16/6-20)

Finansministeren: Alle lande har nu ratificeret den nye ordning for EU's egne indtægter, så Kommissionen via genopretningsinstrumentet kan rejse finansiering til faciliteten og andre EU-budgetprogrammer. De fleste EU-lande har afleveret deres genopretningsplaner til Kommissionen. Planerne ser umiddelbart ud til at efterleve de høje krav til prioritering af grønne og digitale tiltag, som vi fra dansk side var med til at presse på for.

Kommissionens vurderinger og forslag til Rådets godkendelse af de første planer – inkl. den danske plan – ventes offentliggjort løbende her fra midten af juni. Der er dog endnu ikke endelig klarhed om processen og timingen i EU, herunder om der indkaldes til ekstra økofinrådsmøder i løbet af sommeren ud over det planlagte møde 13. juli. Planen er aktuelt, at jeg forelægger sagen om Rådets godkendelse af alle EU-landes genopretningsplaner på mødet her i udvalget 8. juli forud for Økofin 13. juli. Jeg forventer at forelægge regeringens generelle tilgang til Rådets godkendelse af planerne til forhandlingsoplæg.

Rasmus Nordqvist: Man hører efterhånden en del kritik af de forskellige landes planer, der afskriver dem som decideret greenwashing. De Grønne har sendt et langt brev til Kommissionen med præcise kritikpunkter. Jeg kunne godt tænke mig at høre regeringens holdning til, om situationen for alvor stemmer overens med det, man blev enige om. Som eksempel ser man nu stort på visse naturdirektiver som habitatsdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet i de planer, der bliver sendt ind. Er det et emne, regeringen har tænkt sig at gå ind i på rådsmødet, når det skal diskuteres? Jeg skal gerne sende brevet over, hvis man ikke selv allerede har det i Finansministeriet.

Desuden kunne jeg godt tænke mig at høre, hvordan vi i den danske genopretningsplan har forholdt os til »do no harm«-princippet. Har man gjort rede for det i planen, eller forventer man, at Kommissionen vil opfordre Danmark til at gøre det stærkere?

Finansministeren: Kategoriseringen af udgifter skal følge forordningen. Kommissionen går relativt hårdt til værks. Det betyder, at der kan være justeringer i de konkrete planer, der er blevet indleveret, og at Kommissionen er meget opmærksomme på at undgå greenwashing. Jeg er sikker på, at Rasmus Nordqvist deler det synspunkt, at Kommissionen på den facon har en kontant tilgang. Overholdelsen af »do no significant harm«-princippet er helt central for, at Kommissionen godkender den danske plan. I øvrigt er netop det krav kommet ind i bedømmelseskriterierne på baggrund af bl.a. dansk indsats.

Den danske plan skal selvfølgelig overholde »do no significant harm«-princippet. Vi forventer, at Kommissionen har det samme fokus i de andre landes genopretningsplaner. Det er dog nok for tidligt at konkludere, hvordan det samlede billede kommer til at se ud, al den stund ikke alle lande har indsendt deres planer endnu. Men jeg har en klar forventning om, at Kommissionen vil have en stor opmærksomhed på det.

Rasmus Nordqvist: Jeg ved godt, at det er angivet som et orienteringspunkt fra Kommissionens side, men hvis finansministeren får mulighed for det, må han på vej ind til mødet gerne understrege over for kommissæren, hvor vigtigt det er, at planerne ikke blot kommer til at være greenwashing. En række af landenes programmer er bekymrende, og det er jo noget, vi er blevet enige om. Om ikke andet kunne det bare være godt at kunne sige, at der her faktisk var en øvelse i EU, som lykkedes. Men for at det skal ske, bliver folk jo nødt til at leve op til kravene. Det er vigtigt, at der er opbakning til, at Kommissionen tager de allerhårdeste grønne boksehandsker på, når de går i gang med landenes planer.

Finansministeren: Den danske holdning er helt klar: Man skal bruge genopretningsmidlerne til at lave reel grøn omstilling til gavn for vores klima og natur. Derfor forventer vi, at Kommissionen har et meget skarpt blik for det. Og det tror jeg ikke, Kommissionen er det mindste i tvivl om. Hvis jeg

får lejlighed til at nævne det for kommissæren igen, gør jeg det gerne, men jeg tror, at man efterhånden vil kunne vække ham midt om natten og stadig høre ham bekræfte den danske position.

Vi taler ikke kun om det – vi sætter også handling bag ordene. Vi har allokeret langt flere midler til den grønne omstilling, end EU forlanger, og kombinationen af at have stærke principper og selv efterleve dem og dermed være et foregangsland er af stor betydning. Jeg kan desuden fortælle, at Kommissionen har været meget opmærksomme på, hvorvidt Danmark leverer på de krævede områder. Det synes jeg kun er positivt, for hvis man gør det med et land som Danmark, gør man det nok også med nogle af de lande, hvor behovet ikke er mindre – for at sige det lidt diplomatisk.

7. Implementering af stabilitets- og vækstpagten

– *Vedtagelse*

KOM (2021) 0530

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (sammenfatning side 65)

Rådsmøde 3758 – økofin – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde økofin 17/3-20)

Finansministeren: Økofin-rådet ventes at vedtage en revideret henstilling til Rumænien om at bringe det faktiske underskud under 3 pct. af bnp. Rumænien har i dag en henstilling med frist i 2022. Den blev tildelt i april 2020 på baggrund af overskridelser af 3-procentsgrænsen, som fandt sted inden covid-19-krisen.

Kommissionen vurderer, at Rumæniens nuværende henstilling er overhalet af udviklingen under covid-19-krisen. Man foreslår derfor en revideret henstilling med krav om gradvist at bringe underskuddet under 3 pct. af bnp i 2024. Det sker på grundlag af stabilitets- og vækstpagtens bestemmelser om et alvorligt økonomisk tilbageslag i EU. Den forlængede frist skal give mulighed for at styrke de offentlige finanser uden at trække luften ud af genopretningen.

Alle EU-lande ventes at støtte den reviderede henstilling til Rumænien.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

8. Kommissionens pakke vedr. det europæiske semester mv.

– Vedtagelse

KOM (2020) 0501 - 0503, KOM (2020) 0505 - 0527

KOM (2020) 0529, KOM (2020) 0500 og KOM (2021) 0504

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (samlenotat side 69)

EUU alm. del (19) – bilag 487 (finansministerens brev samt erklæring vedr. vk mellem EU's finansministre 23/3-20)

EUU alm. del (19) – bilag 467 (erklæring fra eurogruppens uformelle møde 16/3-20 vedr. covid-19 tiltag)

EUU alm. del (20) – bilag 247 (udvalgsmødereferat side 1099, landespecifikke anbefalinger senest behandlet i EUU 8/6-20)

KOM (2020) 0500 – bilag 1 (skriftlig forelæggelse 19/6-20 af de landespecifikke anbefalinger)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt, men henviste til det fælles samråd for Europaudvalget og Finansudvalget (dagsordenens punkt 1).

9. Aldringsrapporten for 2021

– Godkendelse

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (samlenotat side 82)

EUU alm. del (2017-18) – bilag 797 (udvalgsmødereferat side 912, aldringsrapport for 2018 behandlet i EUU 18/5-18)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt, men tog imod spørgsmål fra udvalget.

Kim Valentin: Jeg vil tillade mig at fremhæve en af rapportens anbefalinger, som lyder, at vi skal have folk til at arbejde længere. I Danmark har vi lige indført ret til tidlig pension, som jo går i stik modsat retning af Kommissionens anbefaling. Hvad siger ministeren til det?

Rasmus Nordqvist: Vi har sådan set bare sikret, at de nedslidte kan komme tidligt på pension. Det er jo dejligt at kunne sige. Anbefalingerne lægger jo ikke op til, at folk skal slides ned på arbejdsmarkedet.

Finansministeren: Jeg er utrolig stolt over at være finansminister i en regering, der har indført ret til tidlig pension for folk, der har været på arbejdsmarkedet i meget lang tid og er blevet nedslidte. Retten til tidlig pension skal ses i sammenhæng med, hvad vi i øvrigt har truffet af beslutninger i Danmark. I modsætningen til mange andre EU-lande har vi truffet robuste beslutninger, der gør, at pensionsalderen stiger, i takt med at levealderen stiger.

Jeg tror snarere, at man skal læse aldringsrapporten sådan, at andre lande i EU kunne have glæde af at træffe beslutninger, der flugter med, hvad vi har gjort i Danmark. Så jeg står i den grad på mål for de beslutninger, denne regering og dette Folketing har truffet. Men hvis Venstre i dag siger, at man har ønske om at afskaffe den ordening, vil jeg selvfølgelig notere mig det.

Kim Valentin: Jeg er ret sikker på, at Kommissionen ville få et føl galt i halsen, hvis de andre lande i deres aktuelle situationer indførte ret til tidlig pension. Det er i hvert fald den helt forkerte vej at gå. Ret til tidlig pension nedsætter arbejdsudbuddet, og en af anbefalingerne i rapporten lyder sådan set, at vi ikke skal gennemføre reformer, der nedsætter arbejdsudbuddet. Så ja, det kan godt være, at ministeren er stolt af det, men på lang sigt vil det altså have en dårlig effekt på dansk økonomi.

De mennesker kunne i stedet bare have brugt seniorpensionen. Men det er ikke nødvendigvis en diskussion, vi skal tage i Europaudvalget. Det var blot, fordi der nu er kommet en aldringsrapport med anbefalinger, der går i modsat retning af, hvad vi har gjort, og det måtte jeg lige udfordre ministeren med. Men jeg forestiller mig, at det får ministeren til at tænke: Nå okay. Vi skal ikke have flere af den slags ordninger.

Finansministeren: Det kan godt være, at Kim Valentin er villig til at deponere sin politiske handlingskraft i en aldringsrapport fra EU, men det ville jeg være ked af at skulle gøre. Jeg tror som sagt, at det er meget vigtigt at se det i en sammenhæng. I modsætningen til en række andre EU-lande har vi i Danmark valgt klogeligt, og det er med til at gøre den danske økonomi så robust, som den er på både den korte og den lange bane. Nu vi i gennemsnit lever længere, har vi valgt at hæve pensionsalderen. Frem mod 2025 vil arbejdsudbuddet stige med titusindvis af mennesker. Som resultat af retten til tidlig pension for mennesker, der har haft slidsomt arbejde og har været

længe på arbejdsmarkedet, vil arbejdsudbuddet blive reduceret med ca. 10.000 mennesker. Regeringen vil derfor komme med forslag til at øge arbejdsudbuddet med et tilsvarende antal personer, og vi håber da, at Venstre vil bakke op om det til den tid. Den tidligere regering præsenterede meget ambitiøse tal for, hvordan man ville øge arbejdsudbuddet, men denne regering har rent faktisk tænkt sig at sætte handling bag sine ord.

I min optik er der bestemt grund til at glæde sig over, at vi i dette land har mulighed for at hjælpe mennesker, der for manges vedkommende er kommet meget tidligt ud på arbejdsmarkedet, til en tidligere pension, så de undgår at blive yderligere nedslidte og kan få nogle gode år med børn og børnebørn og i det hele taget et liv efter et langt og slidsomt virke. Og i den forbindelse kunne jeg da godt tænke mig at høre fra Kim Valentin, om Venstre vil afskaffe den ret, såfremt partiet kommer i regering?

Den fungerende formand: Det lader til, at vi er ved at bevæge os ind på en national dagsorden.

Kim Valentin: Jeg forsøgte faktisk at gøre en ende på diskussionen, men nu bliver jeg lige nødt til at svare på ministerens spørgsmål.

Det er korrekt, at det ikke er den siddende regering, der har præsenteret de reformer, som vil øge arbejdsudbuddet over de næste år. Tak for at anerkende det. Og det er ganske rigtigt, at vi endnu mangler at se de øvrige forslag til at øge arbejdsudbuddet. Jeg må derfor forholde mig til, hvad vi har set, og det er en reform, som reducerer arbejdsudbuddet.

Anbefalingen fra EU er jo en løftet pegefinger om, at det nok ikke er smart at lægge planer for at reducere arbejdsudbuddet. Danmark står tilsyneladende i en så heldig situation, at vi nok kan tåle det. Ikke desto mindre må jeg spørge, hvad det så er for en kompensation, der kommer, selv om jeg ingen forventning har om, at ministeren vil komme med et svar i dag. I forlængelse af det tror jeg også, ministeren ved, at det ikke er mig, der skal besvare, hvad der skal ske med retten til tidlig pension på den anden side af et valg. Hvis vi kan tåle at udvise hinanden den respekt, så lad os tage diskussionen i anden sammenhæng. Det gør jeg meget gerne.

Den fungerende formand: Dette er en længere diskussion, som falder en smule uden for rammen, så jeg appellerer til, at der ikke kommer yderligere provokationer. Dog skal ministeren have lov at svare.

Finansministeren: Jeg tror ikke, at vi i dag bliver enige om, hvorvidt ret til tidlig pension er en god idé eller ej. Et flertal i Folketinget tog den beslutning, og regeringen mener, at det er meget fornuftigt. Det drejer sig om at skabe balance i tingene: Når vi nu beder danskere om at være rigtig længe på arbejdsmarkedet, er det kun fair, at de, som har været der ekstra længe og har haft et meget hårdt arbejde, vil få mulighed for at gå lidt tidligere på pension, sådan at de kan undgå at blive slidt helt ned.

Som Kim Valentin er inde på, er det rigtigt nok skiftende regeringer, der har været med til at gennemføre de reformer, der gør, at vi står et stærkt sted i dag. Denne regering har så gennemført en yderligere reform med særlige rettigheder. Når vi ser på prognoserne for arbejdsudbuddets udvikling i Danmark over de kommende år, vil vi – uagtet retten til tidlig pension – se det stige med titu-

sindvis af mennesker. Den isolerede effekt af aftalen om tidlig pension er ca. 10.000 mindre i arbejdsudbuddet. Her vil vi så komme med initiativer, der øger arbejdsudbuddet med 10.000. Jeg håber, at Venstre vil kunne bakke op om de forslag, når den tid kommer.

Den fungerende formand: Jeg mente bare, at denne diskussion lå langt fra f.eks. dagsordenspunkterne om kryptoaktiver og pilotregime for markeder baseret på en distribueret hovedbog.

Orla Østerby: Jeg er enig i regeringens holdning, som den er langt frem her, men undrer mig lidt, når finansministeren nævner, at der er masser af hænder på vej i Danmark. Jeg tror, at jeg deler den undren med mange virksomheder og virksomhedsledere, som akut mangler arbejdskraft. Visse steder er situationen katastrofal, og det gælder både den offentlige og den private sektor.

Resultatet af Arne-reformen er, at vi mister hænder. Kan finansministeren så løfte sløret for, hvordan vi vil løse dette bare i 2021 og 2022? Mange i det private erhvervsliv har svært ved at se, hvordan det skal løses bare i 2021? I den offentlige sektor mangler man hænder på næsten alle parametre, såsom bl.a. sygeplejersker og sosu-assistenten.

Jeg tror, at ministeren er for optimistisk, når han siger, at der er titusinder på vej. Vi har brug for at sikre hænder til at øge produktiviteten og produktionen i Danmark, hvis vi skal løfte os ud af covid-19-krisen.

Finansministeren: Selv om vi blev ramt af covid-19-krisen for små halvandet år siden og på daværende tidspunkt oplevede frygten for massefyringer, stor arbejdsløshed og svære økonomiske tider, står vi nu et langt bedre sted, end nogen af os ville have turdet håbe på dengang. Til næste år forventes beskæftigelsen at være højere, end den var før covid-19-krisen, og arbejdsløsheden er markant på vej ned. Antallet af jobopslag er meget stort, og økonomien udvikler sig positivt.

Dette betyder, at der nu er en række virksomheder, som har behov for arbejdskraft. Så sent som i går aftes havde jeg lejlighed til at drøfte det med en række erhvervsledere i dansk industri. Regeringen tager det meget alvorligt; vi arbejder på det i fællesskab med erhvervslivet. Men det ændrer ikke på, at der i de kommende år vil være en stigning i arbejdsudbuddet, og det skyldes de reformer, vi har gennemført bagudrettet. Hvis det ikke var blevet gjort, ville udfordringen være større.

Regeringen har sagt, at den vil øge arbejdsudbuddet med yderligere 10.000 ud over det, der i forvejen ligger i pipeline. Desuden har vi nedsat en kommission med professor i nationaløkonomi og økonomisk vismand Nina Schmidt i spidsen. Den vil komme med en række anbefalinger til reformer, herunder også nogle, der vil have effekt på arbejdsudbuddet. Ved siden af det, Kommissionen vil præsentere, vil regeringen også komme med forslag.

Jeg glæder mig over, at dansk økonomi er således, at vi ikke i dag sidder og diskuterer massearbejdsløshed, og hvad vi kunne gøre ved den. Ikke desto mindre er jeg bevidst om, at den gode situation stadig bringer nye udfordringer, der skal tackles – en af de største værende hvordan vi sikrer arbejdskraft i vores virksomheder og i den offentlige sektor. Det er bl.a. derfor, at vi er kommet med disse initiativer.

10. Forberedelse af G20-finansministermøde, 7.-10. juli 2021

– *Retningslinjer for forberedelse*

Rådsmøde 3803 – bilag 1 (samlenotat side 88)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

11. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

12. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 3. Uformelt møde for ministre for offentlig administration den 22. juni 2021

EUU alm. del (20) – bilag 594 (samlenotat)

EUU alm. del (20) – bilag 617 (kommenteret dagsorden)

Finansministeren: Jeg deltager virtuelt i mødet. Netværket, som mødet finder sted i, er formelt ikke en del af EU. Formålet med mødet er primært erfaringsudveksling om indretning af fremtidens administration og digitale løsninger. Jeg vil generelt henvise til samlenotatet, hvor forventningerne til drøftelserne er beskrevet. Selv om det er et uformelt møde, lægges der op til at vedtage konklusioner. I det foreliggende udkast til konklusionstekst peges bl.a. på behovet for geografisk balance i EU's institutioner. Set med danske briller er det selvfølgelig meget positivt.

Jeg er blevet bedt om at præsentere den danske indsats for fremme af danskere i EU. Det er jeg glad for. For det er en indsats, som regeringen finder uhyre vigtig. Vi skal have vendt udviklingen, så vi kan få flere danskere ansat i EU's institutioner. Både for at styrke kendskabet til danske synspunkter og mærkesager, og for at styrke dansk indsigt og indflydelse i EU. I min præsentation af den danske indsats for fremme af danskere i EU vil jeg bl.a. redegøre for udviklingen i antallet af danskere, der er ansat i EU's institutioner, som desværre har været faldende over de seneste mange år. Og det ser ud til at fortsætte.

Hovedårsagen til faldet er som bekendt, at mange danskere går på pension kombineret med, at alt for få danskere får fast ansættelse i EU-institutionerne. Det er en problemstilling, som skiftende danske regeringer har arbejdet med. I 2013 nedsatte den tidligere SR-regering en analysegruppe for at imødegå udviklingen med færre danskere. Jeg er glad for, at den tidligere VLAK-regering også prioriterede problemstillingen og byggede oven på analysegruppen. Den nuværende regering har også intensiveret indsatsen, der favner en bred vifte af tiltag, som jeg vil fremhæve på mødet den 22. juni.

Vi har medarbejdere både i Finansministeriet, i Udenrigsministeriet og ikke mindst på EU-Repræsentationen, der udelukkende arbejder med at fremme danskere i EU. Gennem rådgivning, undervisning, information mv. Vi har desuden øget måltal, der har ført til, at der bliver udsendt langt flere embedsmænd. F.eks. udsendte vi i 2020 hele 57 pct. flere sekundære nationale eksperter til EU end i 2017.

Vi har lanceret en ambitiøs informationsindsats med involvering af mange aktører, f.eks. DJØF, Dansk Erhverv, Finansforbundet, Europabevægelsen, Akademikernes A-kasse, regionskontorer, universiteter og flere. I 2020 og 2021 har vi afholdt mere end 30 informationsarrangementer om både udvalgte specialist-ansættelsesprøver og job i EU. Vi har hjulpet danske kandidater med at bestå generalist- og specialist-ansættelsesprøver. Alene i 2020 har vi afholdt træningsforløb for udenrigs-, udviklings-, og juristansættelsesprøven. Vi har et løbende og tæt samarbejde med EU's personaleudvælgelseskontor, vi har oprettet et mentorprogram i EU, antallet af danske studerende ved Europakollegiet er forøget, vi har udsendt flere Junior Professionals og vi arbejder for meritering af international erfaring i centraladministrationen.

Vi gør altså en hel del for at få flere danskere ansat i EU's institutioner. Og det er min klare vurdering, at indsatsen har modvirket en endnu mere markant dansk underrepræsentation i EU-institutionerne. Jeg er glad for muligheden for at holde et oplæg og fortælle om de danske erfaringer, og

ikke mindst hvorfor det er et problem, at der er så få danskere ansat i EU's institutioner. Men jeg vil også erkende, at den hidtidige indsats ikke har båret frugt i det omfang, vi havde håbet på. Det bringer mig til det afgørende element i indsatsen for fremme af danskere i EU – som jeg vil fortsætte med at presse hårdt på for: en dansk sær-concours. Kommissionen er ved at udarbejde en ny HR-strategi. Regeringen arbejder aktivt for at påvirke den i en retning, så indsatsen for at ansætte flere fra de underrepræsenterede lande styrkes.

Vi vil derfor også arbejde for, at ambitioner vedrørende geografisk balance fremgår klart og tydeligt i konklusionerne fra mødet. Set med mine øjne vil drøftelserne om behovet for geografisk balance være de vigtigste. Der ventes dog ikke truffet nogen beslutninger på mødet. Det var, hvad jeg ville fremhæve om det uformelle møde d. 22. juni 2021.

Kim Valentin: Da der er indkaldt til samråd om emnet, vil jeg ikke gøre det langt. Antallet af danskere i EU-institutioner er faldet med over 25 pct. i løbet af de sidste 10 år. Det er et alvorligt problem. Venstre er derfor glade for, at regeringen italesætter det. Men hvad kan der rent faktisk gøres? Ministeren nævner enkelte tiltag, men Venstre ønsker, at der bliver sat endnu større fokus på det, end der hidtil har været.

Rasmus Nordqvist: Det er bemærkelsesværdigt, at geografisk spredning er så vigtig i denne sag, når man ellers plejer at gå ud fra et excellenceprincip. Men det kan man altid tage op til overvejelse på et andet tidspunkt.

Det vigtigste for mig at se er, at finansministeren får fat i uddannelsesministeren. Jeg bliver til stadighed chokeret over, at der findes studerende på uddannelser inden for offentlig administration og politik osv., som ikke ved, hvad en EU-concours er. Efter min mening bør det være en ambition for regeringen, at vi sørger for at klæde vores studerende på til at søge videre i systemet efter endt uddannelse – ingen bør kunne afslutte en uddannelse på en professionshøjskole eller et universitet uden at kende til vejen ind i EU-systemet.

Finansministeren: For regeringen er det vigtigt, at alle lande er repræsenteret i EU-institutionerne – også på embedsmandsplan. Vi har dygtige folk, som, når de bliver ansat i EU, demonstrerer, at de i den grad kan bidrage til samarbejdet. Dog må vi konstatere, at antallet af medarbejdere med dansk baggrund, der går på pension, er større end antallet af dem, der bliver ansat i nye stillinger. Over tid har det påvirket udviklingen i den forkerte retning. Skiftende regeringer har stået med denne udfordring. Tidligere brugte jeg som europaminister mange kræfter på problemet og satte en meget kompetent person i spidsen for arbejdet med at finde en løsning. Det var tidligere minister for fødevarer, landbrug og fiskeri og i øvrigt EU-landbrugskommissær Mariann Fischer Boel fra Venstre. Hun gjorde et godt stykke arbejde, og siden da har andre også gjort et godt stykke arbejde, men det har desværre ikke været tilstrækkeligt til at få ansat et mere fornuftigt antal danskere i EU-systemet.

Rasmus Nordqvist har til dels ret i, at det handler om informationsindsatsen på vores uddannelser. Det vigtigste greb er i min optik en sær-concours, der gør, at vi kan få ansat flere. Det er noget af det, som vi presser på for fra dansk side.

Når Kim Valentin så spørger, hvad man gør for at modvirke tendensen, er dette én af de ting. I det hele taget har vi gjort rigtig meget, både den nuværende regering, Venstre-ledede regeringer og

tidligere socialdemokratiske regeringer. Så jeg anser ikke dette for at være et emne, der deler vane-
dene. Vi har alle forsøgt, men det er bare ikke lykkedes endnu.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3804 (udenrigsanliggender) den 21. juni 2021

EUU alm. del (20) – bilag 617 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren forelagde alle punkter til orientering.

1. Belarus

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3804 – bilag 1 (sammenfatning side 2)

EUU alm. del (20) – bilag 295 (udvalgsmødereferat side 53, senest forelagt EUU 9/10-20)

Udenrigsministeren: Første punkt er en drøftelse af EU's handlemuligheder med hensyn til udviklingen i Belarus. Drøftelsen blev udsat fra rådsmødet i maj. Danmark har presset på for drøftelsen, der kun er blevet mere aktuel efter den helt uacceptable tvangslanding af Ryanair-flyet den 23. maj 2021. Jeg forventer primært, at drøftelsen vil fokusere på EU's reaktioner og handlemuligheder, først og fremmest yderligere sanktioner mod regimet, men også den samlede pakke med forslag til mulig økonomisk støtte til Belarus under forudsætning af, at der finder en demokratisk transition sted i landet. Forud for selve rådsmødet mødes mine EU-kolleger og jeg til en morgenmadsdrøftelse med oppositionsleder Svetlana Tikhanovskaja.

Som bekendt tvang de belarusiske myndigheder søndag den 23. maj 2021 et europæiskejet, kommercielt fly på vej fra Athen til Vilnius til at nødlande i Minsk under påskud af en falsk bombetrussel. Tilsyneladende blot for at myndighederne kunne arrestere den unge oppositionsjournalist Roman Protasevich og hans russiske kæreste Sofia Sapega. Som tidligere redaktør på internetplatformen Nexta var Protasevich med til at organisere den belarusiske befolknings modstand mod Lukasjenkos valgsvindel og hårde behandling af demonstranter sidste sommer.

Den dramatiske handling viser, hvor langt det belarusiske regime er villig til at gå for at kvæle kritiske røster. Samtidig viser arrestationen – og de efterfølgende groteske »tilståelsesvideoer« – hvor opsat regimet er på at skabe en fortælling om, at demonstrationerne var vestligt orkestrerede.

Men det her er ikke et spørgsmål om Øst eller Vest. Det er et spørgsmål om demokratiske værdier og respekt for menneskerettigheder. Lad mig derfor igen slå fast, at belaruserne har ret til at vælge deres egen fremtid. Derfor har jeg over for EU presset på for øjeblikkelig løsladelse af Protasevich, Sapega og de over 400 politiske fanger i Belarus. Tvangslandingen var ikke bare en manifestation af regimets forfølgelse af oppositionen. Den udgjorde et fuldstændig uacceptabelt brud på de internationale regler for civil luftfart.

Som konsekvens af præsident Aleksandr Lukasjenkos adfærd besluttede EU's stats- og regeringsledere allerede dagen efter, den 24. maj, at arbejde for lukning af EU's luftrum for belarusiske fly. Flyve- og landingsforbuddet blev formelt vedtaget den 4. juni og trådte i kraft natten til lørdag den 5. juni. Forbuddet gælder for hele Kongeriget – dvs. også Grønland og Færøerne.

Siden sidste sommers omfattende valgsvindel og overgreb mod civilbefolkningen, demonstranter og journalister har jeg presset på for sanktioner mod regimet. Danmark har derfor – sammen med

en række andre medlemsstater – stået bag flere af sanktionspakkerne. Vi arbejder nu på højtryk for vedtagelsen af en fjerde pakke samt at føje personer relateret til tvangslandingen til sanktionslisten. Det er forventningen, at denne pakke vil blive vedtaget på rådsmødet.

Vi skal opretholde presset på Lukasjenko. Derfor besluttede stats- og regeringscheferne også at afsøge muligheden for at indføre sektorsanktioner mod Belarus. Sektorsanktioner vil kunne målrettes industrier, som særligt understøtter regimet.

Det er samtidig centralt, at vi fortsat viser vores opbakning til den belarusiske befolkning. Fra dansk side vil jeg arbejde for, at sanktionerne rammer regimet hårdest muligt, men samtidig tager hensyn til befolkningen. Det betyder, at vi som udgangspunkt vil se på industrier, hvor regimet kan rammes meget hårdt på pengepungen, men hvor vi samtidig kan forsvare sanktionerne i forhold til deres indvirkning på befolkningens levevilkår. Arbejdet pågår lige nu i Bruxelles, og det er forhåbningen, at vi på rådsmødet kan opnå politisk enighed om sektorsanktionerne.

Overordnet set udgør hensynet til den belarusiske befolkning udgangspunktet for Danmarks og EU's engagement i Belarus. Derfor er jeg også glad for, at vi på rådsmødet skal drøfte den økonomiske plan for et demokratisk Belarus, som EU for nyligt offentliggjorde. Her bekræfter vi, at EU står klar med støtte og investeringer i det belarusiske samfund og i den belarusiske borger, når der finder en demokratisk transition sted i landet. Jeg vil på rådsmødet opfordre til, at dette løfte kommunikeres bredt ud til den belarusiske befolkning. De skal vide, at der findes et alternativ til det formørkede diktatur, som Lukasjenko repræsenterer – en mand der har siddet ved magten siden 1994 og med rette er blevet kaldt Europas sidste diktator.

Rasmus Nordqvist: Har ministeren en fornemmelse af, om sanktionerne i virkeligheden har nogen betydning? Eller er vi nødt til virkelig at skrue bissen på med de her sektorsanktioner? Det er jo ikke, fordi han i den seneste tid har slækket på det jerngreb, om han holder befolkningen i. Tværtimod bliver det voldsommere og voldsommere.

Katarina Ammitzbøll: Nogle af os var til møde med den belarusiske ambassadør Aleksei Samosuev. Det var meget bekymrende at høre, hvad han sagde, og det er selvfølgelig rigtig godt, at der presses på for, at de politiske fanger bliver løsladt.

Det er vigtigt at hæfte sig ved grundlovsprocessen. Ambassadøren erkendte i går, at det vil blive en eksklusiv proces – de vil ikke involvere nogen, der kan gøre skade på deres økonomi. Det bliver ikke overraskende et præsidentsystem, hvilket vil sige, at grundlovsprocessen måske ikke kommer til at medføre nogen reel forandring, selv om det var en oplagt mulighed for den transition til demokrati, som vi alle ønsker at se. Der er ingen tvivl om, at de orienterer sig mod øst, men ambassadøren udtrykte samtidig et ønske om en visumordning. Jeg håber, at ministeren vil spørge ind til grundlovsprocessen og overgangsprocessen, så man i Belarus kan bevæge sig hen mod et demokratisk valg.

Der er kommet flere sanktioner mod Belarus. Hvilken effekt forventer man, at de vil have? Det er klart, at de har stor symbolsk værdi, og de gør det også meget bøvlet, når man skal flyve over Rusland. Men måske har det også den utilsigtede konsekvens, at det i stigende grad presser Rusland? I hvor lang tid skal det fortsætte sådan? Ministeren må om ikke andet gerne komme med nogle generelle overvejelser om det. Det, der foregår i Rusland, er dybt problematisk.

Søren Søndergaard: Det belarusiske regimes handlinger er fuldstændig uacceptable. Der skal gøres alt for at støtte befolkningen. Derfor kunne jeg godt tænke mig at høre, hvad der helt nøjagtig menes med denne formulering i samlenotatet: »Der forventes ligeledes bred opbakning til fortsat at støtte det belarusiske civilsamfund ...« Forleden havde vi møde med oppositionslederen, og der lød en klar opfordring til, at man støttede pårørende til de fængslede – f.eks. enlige forsørgere eller børn – der simpelthen havde mistet forsørgelsesgrundlaget. Er det støtte til sådanne folk – dem, der rent faktisk kæmper – man mener med formuleringen?

Desuden vil jeg sige, at jeg vil være meget bekymret, hvis Belarus-spørgsmålet kun bliver et EU-anliggende. Det er et internationalt anliggende. Flykappingen kan f.eks. ikke blot være et europæisk anliggende; det er internationalt. Derfor er det godt, at der kommer en redegørelse fra Den Internationale Civile Luftfartsorganisation (ICAO). Det er en FN-organisation, og man kunne forestille sig, at det var en slags optakt til, at spørgsmålet blev taget op på FN-plan. Men har ICAO overhovedet mulighed for at komme frem til et resultat og placere et ansvar? Tidligere har vi set, at underorganer som dette bliver stækket i deres processer. Har ministeren en særlig indsigt i det? Forbereder man allerede nu at tage resultaterne op på internationalt plan? Det kunne bl.a. være i Menneskerettighedsrådet, Sikkerhedsrådet eller på en generalforsamling.

Kim Valentin: I det hele taget har Belarus udvist ligegyldighed over for sanktionerne og arbejdet sig uden om dem ved at samarbejde med Rusland. Derfor må vi stå sammen og gøre sanktionerne endnu hårdere, så det belarusiske regime kan mærke, at vi ikke vil finde os i det. Det er en slags stirrekonkurrence, vi er ude i. Den, der blinker først, taber. Indtil videre har EU med sin udenrigspolitik ikke haft så meget held i stirrekonkurrencer, men måske er det nu, vi skal gøre vores styrke gældende? Hvilke sanktioner skal der til for at få dem til at blinke med øjnene og sige: Dette gør vi ikke igen, selv om vi har Rusland på vores side. Som jeg ser det, er der ikke en mellemvej.

Udenrigsministeren: Belarus har fra begyndelsen været en mærkesag for den danske regering. Vi skal reagere hårdt og konsekvent, når demokratiske rettigheder trædes under fode i Europa. Der er kortere fra København til Minsk, end der er til Paris, så derfor er det vigtigt, at vi interesserer os for det.

Flere spørger til, hvordan sanktionerne bliver taget imod, og om de har nogen effekt. Med den sanktionspakke, som vi vedtog i december, ramte vi dels forretningsfolk i Lukasjenkos inderkreds og dels en række virksomheder, som støtter regimet og dermed har betydning for den politiske og økonomiske elites mulighed for at berige sig selv og blive ved magten. Mange belarusiske forretningsfolk er nervøse lige nu og rækker ud til EU-partnere for at undgå at havne på listen. Det kan være en indikation på, at vi har fat i det rigtige – dog med de begrænsninger, som sanktioner altid har.

Det er desuden vigtigt at sende et klart og tydeligt signal til den belarusiske befolkning om, hvem der er ansvarlige for undertrykkelsen af deres samfund, samt at EU er på deres side i denne kamp. Vi ved, hvad der foregår, og vi har ikke tænkt os at give op. Bl.a. har Danmark arbejdet aktivt for – og fået internationalt anerkendt – den platform, hvor overgreb på fredelige demonstranter kan dokumenteres. Det er nemlig vigtigt, at de, der har begået overgrebene, ikke får straffrihed, men at vi indsamler beviser og kan konfrontere dem med det for at øge presset på dem.

Hvad angår forfatningsprocessen, vil jeg sige, at det ikke drejer sig om at være for eller imod EU og Rusland, men om at den belarusiske befolkning kan benytte sin demokratiske rettighed til at vælge deres regering og dermed definere, hvilket land de ønsker at leve i for fremtiden, og hvordan relationerne til andre lande og organisationer skal være. Man skal presse på for, at bl.a. OSCE kan spille en rolle i processen og hele tiden insistere på at have befolkningens ønsker for øje. Dog har jeg mine bekymringer om, at det for nogle handler om at integrere Belarus i en unionslignende konstruktion med Rusland. I min optik må det være op til befolkningen.

Jeg er enig med Søren Søndergaard i, at det ikke blot er EU-anliggende, men et internationalt anliggende, når et fly bliver kapret, og mere end 400 politiske fanger udsættes for tortur og overgreb i belarusiske fængsler. Det er bl.a. derfor, at Danmark presser på i flere sammenhænge som OSCE, FN's Menneskerettighedsråd og i FN generelt. Belarus er jo medlem af OSCE. Sammen med vores transatlantiske allierede arbejder vi for at sætte pres på det belarusiske regime.

Sanktioner kan som redskab ikke stå alene. Vi har derfor udarbejdet en slags gulerodsmodel for Belarus, som indebærer samarbejde, støtte og økonomisk opbakning fra Europa og verdenssamfundet, hvis landet bevæger sig i en demokratisk retning. Det er vigtigt at vise, at der er et alternativ til Lukasjenkos diktators overgreb på befolkningen. Jeg har f.eks. oprettet en ny demokratifond til at støtte oppositionen i Belarus. I august 2020 annoncerede EU en støttepakke på 53 mio. euro, som bl.a. går til ofre for undertrykkelsen, dokumentation af tortur, medicin, psykologisk støtte, uafhængige medier, civilsamfundsstøtte, sundhed, små og mellemstore virksomheder.

Kim Valentin spørger, om regimet i Belarus ikke bare er ligeglade med EU's sanktioner. Jeg vil kraftigt fraråde ikke at tage dem i brug. Men Kim Valentin har ret i, at sanktioner som sådan har sine begrænsninger. De kan langt fra løse alle problemer, men ikke desto mindre udgør de et vigtigt redskab i den udenrigspolitiske værktøjskasse, når det drejer sig om at holde magthavere i et land som Belarus politisk og økonomisk ansvarlig for overgreb på egen befolkning. Det handler om at ramme de mennesker helt konkret, fordi det som sagt kan afskrække nogen fra at støtte Lukasjenko. Samtidig er det en håndsrækning til den demokratiske opposition, befolkningen, medier og menneskerettighedsorganisationer. Vi skal vise dem, at regimets overgreb har konsekvenser. Den del må ikke undervurderes.

Vores agenda er ikke, at Belarus skal integreres i EU eller NATO, ej heller at de skal have mindre at gøre med Rusland. Vores ønske er blot, at befolkningen selv bestemmer deres egen fremtid på demokratisk vis.

2. Irak

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3804 – bilag 1 (samlenotat side 4)

EUU alm. del (19) – bilag 400 (fortroligt udvalgsmødereferat side 524, senest forelagt EUU 9/1-20)

Udenrigsministeren: Vi vil derefter – også efter bl.a. danske opfordringer – drøfte den aktuelle situation i Irak. Fokus vil i høj grad være på det kommende parlamentsvalg til oktober og behovet for en styrket EU-rolle i Irak samt en drøftelse af, hvordan EU kan understøtte en positiv udvikling i landet.

Jeg har netop besøgt Bagdad, hvor jeg bl.a. talte med den irakiske udenrigsminister, Fuad Hussein, premierminister, Mustafa Al-Kadhimi og præsident, Barham Salih. Et af de væsentlige indtryk, jeg tog med mig fra besøget, var den store værdsættelse af Danmarks vedvarende civile, militære og diplomatiske indsats i Irak. Ikke mindst den store taknemmelighed for Danmarks bidrag til og lederskab af NATO's træningsmission i Irak (NMI), som er afgørende for indsatsen for, at irakerne på sigt bliver i stand til at varetage deres egen sikkerhed.

Besøget efterlod også et klart indtryk af, at den indenrigs- og sikkerhedspolitiske situation i Irak fortsat er ustabil og skrøbelig. Derfor er det afgørende med fortsat internationalt engagement i Irak. Ved at fastholde et politisk fokus på Irak kan vi bidrage til at mindske risikoen for ustabilitet og samtidig understøtte det skrøbelige demokrati i landet. Det vil medvirke til at fastholde presset mod ISIL, som fortsat udgør en alvorlig trussel i Irak, i regionen og mod vores sikkerhed. Samtidig vil et stabilt Irak mindske migrationsstrømme mod Europa. Af alle disse grunde skal Danmark og EU fortsat gøre en stor indsats for at støtte en positiv udvikling i Irak. Det vil jeg gøre klart under udenrigsministermødet.

Det er ingen hemmelighed, at vi fra dansk side gerne ser, at EU får en mere fremtrædende rolle i Irak – også politisk. Derfor vil jeg fortsat presse på for, at EU's udenrigsrepræsentant Josep Borrell leverer på det stærke mandat, som blev givet på udenrigsministermødet i januar 2020 – om at bidrage aktivt til deeskalering og dialog i regionen. Det betyder også, at EU bør bidrage aktivt til afviklingen af parlamentsvalget i oktober, herunder gennem en mulig EU-valgobservatørmission.

Efter den interne drøftelse har vi en uformel frokostdrøftelse med den irakiske udenrigsminister, Fuad Hussein. Det vil være en lejlighed til at levere nogle klare budskaber til den irakiske regering, herunder ikke mindst behovet for både politiske og økonomiske reformer, ligesom man fra irakisk side må gøre mere i forsøget på at bringe iransk-støttede militser under kontrol.

Søren Søndergaard: Enhedslisten bakker op omkring kampen mod Islamisk Stat. Men den bliver jo destabiliseret fra flere sider. Det er ikke kun IS, der er årsag til, at mange vælger at flygte til Danmark. Her tænker jeg f.eks. på de tyrkiske bombeangreb på flygtningelejren i Makhmur, som er drevet af FN. I den forbindelse vil jeg gerne høre, hvad ministeren talte med præsidenten, premierministeren og udenrigsministeren om. På regeringsplan har de taget kraftig afstand fra den tyrkiske invasion og kaldt det en eskalering af situationen.

Kan ministeren sige noget om, hvorvidt de kampe, der er udbrudt mellem Peshmerga og PKK, indebærer en trussel mod yazidierne? Det var jo PKK, der i sin tid reddede yazidierne fra at blive tvangsbortført af IS.

Udenrigsministeren: En nærmere drøftelse af min samtale med den irakiske præsident, premierminister og udenrigsminister må nok hellere finde sted i anden sammenhæng. Men det er afgørende for regionens befolkninger, at Islamisk Stat aldrig igen får fodfæste. I sidste ende drejer det sig også om vores egen sikkerhed.

Tyrkiet har som led i kampen mod kurderne gennemført angreb mod PKK-positioner i det nordlige Irak. Den irakiske regering har rejst spørgsmålet i FN's Sikkerhedsråd, og de er med rette bekymrede – der rapporteres jævnligt om civile ofre for disse angreb. I løbet af de seneste uger har Tyrkiet optrappet angrebene, senest på en kurdisk flygtningelejr, som angiveligt skulle rumme PKK-enheder, langt fra den tyrkisk-irakiske grænse.

Der er ingen tvivl om, at vi skal gøre, hvad vi kan for at fastholde fokus på situationen. Det skal understreges og påpeges, at ethvert angreb på civile selvfølgelig er brud på international lov og dybt kritisabelt. Søren Søndergaard har desuden sendt skriftlige spørgsmål om Tyrkiets rolle i Irak, og jeg håber, at man har forståelse for, at der vil blive udarbejdet et længere svar på disse spørgsmål.

Det glæder mig, at Irak og den vigtige rolle, som Europa kan spille i forbindelse med de økonomiske, sociale og politiske reformer i landet, er på dagsordenen for rådsmødet. Det er vigtigt, at man fra Europas side støtter det valg, der vil finde sted senere på året. Et velfungerende Irak er et værn mod bl.a. IS. Der skal være respekt for landets integritet og suverænitæt. Udenlandske magter skal ikke bestemme, hvad der foregår i Irak.

3. Latinamerika og Caribien

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3804 – bilag 1 (samlenotat side 6)

EUU alm. del (20) – bilag 295 (udvalgsmødereferat side 70, senest forelagt EUU 9/10-20)

Udenrigsministeren: Drøftelsen af Latinamerika forventer jeg vil fokusere på, hvordan EU kan genoplive den politiske højniveaudialog med regionen, ikke mindst i lyset af at det seneste EU-Latinamerika-topmøde blev afholdt i 2015. Jeg forventer også, at den politiske krise i Venezuela, situationen i Nicaragua og urolighederne i Colombia vil blive berørt ligesom status over EU's associeringsaftaler med regionen.

Pandemien har medført store samfundsnedlukninger i Latinamerika, hvormed store dele af den økonomiske aktivitet har været lagt på is, og uligheden internt i landene er vokset. Derfor står regionen over for en alvorlig økonomisk recession.

Regeringen arbejder for en EU-linje, der styrker det politiske og økonomiske engagement med regionen, og som komplementerer danske bilaterale prioriteter, hvad angår grøn omstilling og samhandel. Jeg finder det afgørende, at bæredygtighed er et gennemgående element i vores relationer med Latinamerika – både de grønne og sociale aspekter af bæredygtighed. Vi har behov for Latinamerika til at fremme åben, fair og bæredygtig handel samt i forhold til klimadagsordenen og sikring af menneskerettighederne. Samtidig er det værd at huske på, at regionen overvejende består af demokratier.

Sammen repræsenterer vi 1/3 af FN's medlemslande, og en stor del af landene deler vores værdier og tilgang til internationale institutioner. Derfor er Latinamerika også en vigtig partner i forsvaret for den regelbaserede internationale orden – og derfor er det vigtigt, at vi støtter en genoplivelse af den politiske højniveaudialog.

Søren Søndergaard: Man kan undre sig over, at flygtningespørgsmålet aldrig for alvor indtager en central placering, når Caribien er på dagsordenen. Hvis nu Caribien lå lige syd for Danmark, ville de røde advarselsslamper blinke meget kraftigt. Amerikanerne har flygtningeproblematikken helt inde på livet; store flygtningestrømme vælter op mod deres grænse. Hvorfor gør de det? Måske er det, fordi de ikke har noget af leve af i deres hjemland. Derfor handler det ikke kun om genopretning efter covid-19, men simpelthen social genopretning i en verdensdel, der altid har haft en ekstrem rig overklasse og en meget fattig og talstærk underklasse. Det må være det, der er hovedopgaven.

Der står, at EU-Mercosur-frihandelsaftalen tidligst forventes forelagt for Europaudvalget i 2022. Det passer nok meget godt. Måske bliver det endda senere end det. Der står desuden, at man er ved at udarbejde en supplerende politisk bemærkning. Er det en juridisk bindende erklæring? Og hvorfor har man følt behov for at udarbejde en sådan bemærkning omkring klima- og miljøforpligtelser i forbindelse med en aftale, der ellers blev præsenteret som et stort fremskridt i den retning?

Udenrigsministeren: Man kan måske mere korrekt kalde dem irregulære økonomiske immigranter. Den amerikanske vicepræsident, Kamala Harris, har meddelt, at der ikke er nogen grund til, at de rejser til den amerikanske grænse, da man alligevel ikke vil blive lukket ind.

Jeg er helt enig i, at der er behov for social genopretning og reformer i de pågældende lande, og vi europæere skal huske på, at der er en pointe i interessen for at styrke samarbejdet med Latinamerika. EU's udenrigsrepræsentant har stort fokus på dette. Vi kan berige hinanden på mange måder, både via handel som Mercosur, men også politisk via reformer og ved at sætte fokus på menneskerettigheder. Der er mange demokratiske lande i regionen, der deler vores værdier om et regelbaseret internationalt samfund.

Fra EU's side arbejder vi for, at handelsaftalen ledsages af en juridisk bindende erklæring, der bekræfter forpligtelserne om at udvikle handelsforholdene i en bæredygtig retning. Fra dansk side presser vi særligt på for, at civilsamfundet kommer til at deltage aktivt i overvågningen af parternes overholdelse af aftalens forpligtelser om bl.a. klima. Handelsaftalerne kan bruges som instrument til at løfte visse af de udfordringer, der er i Latinamerika.

4. Eventuelt

Ungarn

Katarina Ammitzbøll: Hvad tænker ministeren om den nye ngo-lov og det, at man på Pride-dagen ikke må uddele materiale om LGBT eller kønsskifteoperationer?

Udenrigsministeren: Jeg synes, vi skal tage den drøftelse under næste dagsordenspunkt om almindelige anliggender.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 5. Rådsmøde nr. 3805 (almindelige anliggender) den 22. juni 2021

EUU alm. del (20) – bilag 617 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Dette er det sidste rådsmøde for almindelige anliggender under det portugisiske formandskab. Alle punkter forelægges til orientering.

1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 24. – 25. juni 2021 (udkast til konklusioner)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3805 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Det Europæiske Råd 24-25/6-21 – bilag 2 (fortroligt udkast til retningslinjer for konklusioner)

Det Europæiske Råd 24-25/6-21 – bilag 1 (fortroligt udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Som led i forberedelserne af topmødet vil vi drøfte udkast til konklusioner fra mødet. Der er lagt op til en dagsorden med en række vigtige emner, som jeg nu vil nævne.

Indledningsvis vil covid-19-situationen blive drøftet. Over hele Europa er smittetallene dalende, vaccinationsprogrammerne er i fuld gang og både det europæiske coronapas og rådshenstillinger om koordination af rejserestriktioner ved indre og ydre grænser er vedtaget. Forud for mødet vil Kommissionen fremlægge en rapport om de erfaringer, man har gjort sig med henblik på en første evaluering af covid-19-håndteringen. I den forbindelse forventer jeg, at vi på mødet vil gøre status over den generelle covid-19-håndtering. Fra dansk side vil vi understrege vigtigheden af, at EU lever op til målet om at donere 100 mio. vaccinedoser til tredjelande inden udgangen af 2021. Vaccinedeling udgør et vigtigt signal til vores partnere om, at EU er klar til at bistå dem i at få afsluttet epidemien. Med den seneste donation til Kenya er Danmark godt i gang med at udmønte vores tilsagn om donation af 3 millioner doser.

Jeg forventer desuden, at migration vil blive et andet stort emne, og at det centrale i denne diskussion vil være den eksterne dimension af EU's migrationspolitik og det stigende antal irregulære ankomster til EU. Regeringen mener, at migration bør være en hovedprioritet for EU's samarbejde med oprindelseslande og landene langs migrationsruterne. Det er vores forventning, at et styrket samarbejde med de lande vil bidrage til en bedre håndtering af udfordringerne og fremme tilbagesendelse af afviste asylansøgere.

For så vidt angår den økonomiske genopretning, forventer jeg en drøftelse af status over implementeringen af EU's genopretningsinstrument.

Som vanligt vil Det Europæiske Råd drøfte EU's eksterne relationer. Som en opfølgning på topmødet i marts vil der først og fremmest finde en drøftelse sted af Tyrkiet. Siden marts har vi været vidner til en dæmpet retorik fra landet, men vi har endnu til gode at se reelle forandringer på de områder, som har givet anledning til bekymring i EU. Det gælder f.eks. på menneskerettighedsområdet og det, at man har forsøgt at ulovliggøre det prokurdiske parti HDP (Folkets Demokratiske Parti). I dansk optik er der behov for, at Tyrkiet engagerer sig reelt og konstruktivt og anviser nogle løsninger.

ger på de problemer, som man fra EU's side påpegede ved topmødet i marts. Det *må* være en forudsætning for, at EU kan tage konkrete skridt mod en mere positiv dagsorden med Tyrkiet. Samtidig er det umådelig vigtigt, at vi fortsat kan samarbejde med Tyrkiet på områder, som er i Danmarks og EU's interesse – ikke mindst på migrationsområdet.

Der vil derudover være en drøftelse af EU's relationer til Rusland. Kommissionen og Den Fælles Udenrigstjeneste (EEAS) vil på mødet præsentere en rapport om mulige næste skridt for EU's tilgang til Rusland. Fra dansk side står vi fortsat fast på vigtigheden af EU-enighed og det transatlantiske samarbejde, når det gælder Ruslands uacceptable handlinger over for såvel andre lande som egen civilbefolkning. Når Rusland fortsætter sin aggressive og destabiliserende adfærd, skal vi fra EU's side øge vores og partnerlandenes modstandskraft over for den. Samtidig vil vi øge omkostningerne for Rusland ved bl.a. at benytte sanktionsinstrumentet aktivt.

I forlængelse af Det Europæiske Råd vil der traditionen tro blive afholdt et eurotopmøde for hele kredsen af medlemslande. Alt i alt er der lagt op til et fuldt sommertopmøde med en tung og vigtig dagsorden, og fra regeringens side vil vi som altid gå aktivt ind i forhandlingerne og søge at fremme danske interesser mest muligt.

Søren Søndergaard: Hvis jeg var Erdoğan og sad og fulgte med i EU's ageren over for Ungarn og Polen, kunne jeg da heller ikke drømme om at efterleve de krav, som der bliver stillet til Tyrkiet. Det store spørgsmål er derfor, hvordan EU vil agere over for Erdoğan, når han ikke efterlever nogen af kravene, om end hans retorik er blevet mere afdæmpet. Uden at referere direkte fra den seneste fortrolige indberetning fra den danske ambassadør i Grækenland kan vi nok forvente, at Erdoğan vil nedtrappe modsætningerne i Middelhavet, så længe topmødet pågår, for så at optrappe dem igen efterfølgende. Han vil således blive belønnet for at have dæmpet sin retorik uden at have givet én eneste indrømmelse på nogen parametre.

Alt er gået i den forkerte retning, siden Folketinget vedtog, at kursen skulle skærpes over for Erdoğan. Det er uanset, om det gælder Istanbulkonventionen om vold mod kvinder, forbud mod HDP og mod 500 af dets medlemmer, fjernelse af flere parlamentsmedlemmer og fængslinger. Kunne den danske regering derfor overhovedet drømme om at belønne Erdoğan's gerninger ved at godkende en tekst – eller blot notere sig – at forhandlingerne om en opdatering af toldunionsaftalen med Tyrkiet påbegyndes?

Endelig går jeg ud fra, at dispensation fra patentrettighederne til covid-19-vacciner vil blive bragt op på mødet. Gentagne gange har ministeren hævdet, at produktionskapaciteten ikke er tilstrækkelig til at udnytte en sådan ophævelse af patentrettigheder. Kan ministeren henvise til et studie eller en artikel, der bakker den påstand op? Hverken Emmanuel Macron eller Joe Biden påstår det samme som ministeren.

Udenrigsministeren: Jeg er sådan set meget enig i, at vi skal stå fast over for Tyrkiet, da der virkelig er udfordringer med, hvor landet bevæger sig hen på de nævnte parametre. Demokratiske værdier, menneskerettigheder og det regelbaserede, internationale samarbejde er under pres – også for så vidt angår Tyrkiet. Erdoğan *skal* gøre fremskridt på disse områder; det er vigtigt for relationen til landene i det østlige Middelhav som Cypern og Grækenland. Mig bekendt skal der på topmødet ikke finde en diskussion sted om en fornyelse af toldunionen, men bekymringen er noteret.

Forleden havde vi i Udenrigsudvalget et langt samråd om dispensation af patentrettighederne til covid-19-vacciner. Udfordringen i denne forbindelse er produktionskapaciteten, som både dækker over teknologien til at producere og de mange ingredienser, der skal udvikles i 20-30 forskellige lande. Det vil altså sige, at man ikke er i stand til at producere, bare fordi man har faciliteterne til det. Jeg er helt enig i, at målet er, at få vaccineproduktionen op. Regeringen er fuldstændig udogmatisk og undersøger alle midler til at nå det mål, herunder tvangslicenser og frivillige licensaftaler. Der er desuden lagt en tredje vej for dagen af WTO's generaldirektør, Ngozi Okonjo-Iweala, som i min optik er den mest reelle metode til at øge produktionskapaciteten, og som den danske regering støtter hende i.

Søren Søndergaard: Hvis udfordringerne går på produktionskapaciteten, må regeringen være i besiddelse af information, som resten af os inklusive den franske og amerikanske præsident ikke har. Hvor kommer de oplysninger fra? De stemmer nemlig ikke overens med vores oplysninger, som lyder, at selskaber, der tilbyder produktionskapacitet til medicinalsekskaber, får et nej tak. Det er jo besynderligt, hvis hensigten er at øge produktionen. Hvis hensigten derimod er at holde prisen på vacciner oppe ved at begrænse udbuddet, giver det jo straks bedre mening. Jeg synes dog ikke, at regeringen burde deltage i det spil.

For så vidt angår Tyrkiet, tillader jeg mig at spørge én gang til: Vil regeringen acceptere, at EU og Tyrkiet indleder et samarbejde om at opdatere toldunionsaftalen? Ministeren er jo enig i alt, hvad jeg fremhæver af udfordringer i Tyrkiet, og det udgjorde endda kun et meget lille udpluk fra Erdoğan's synderegister. Derfor tænker man, at det må være nemt for ministeren blot at svare: Nej – det kommer vi selvfølgelig ikke til at acceptere.

Udenrigsministeren: Vi deler til fulde opfattelsen af målet for covid-19-vacciner. For mig at se handler diskussionen i højere grad om, hvordan vi bærer os ad med at øge produktionskapaciteten, så vi også kan få rullet vacciner ud til resten af verden og især udviklingslandene. Vi er ikke ude af pandemien, før hele verden er ude af den.

EU har – Frankrig inklusive – fremlagt forslag og støttet WTO's såkaldte tredje vej, også helt konkret med henblik på at finde løsninger med Trips-forhandlinger. Som jeg har forstået det, er USA også fuldt ud engageret i den dagsorden. Jeg er klar over, at Biden har foreslået at give dispensation fra patentrettighederne, men forslaget mangler stadig at blive omsat til konkrete tiltag. På et grundlæggende niveau er USA, Frankrig og resten af EU enige om, at man skal have øget produktionen af covid-19-vacciner, og hvis Trips-aftalen udgør et problem i den forbindelse, er parterne også enige om, at den skal kigges efter i sømmene.

Den danske regering har intet ønske om at beskytte udbuddet af vacciner for at sikre en højere pris. Tværtimod er vores eneste interesse at få produceret flest mulige vacciner hurtigst muligt. For en uddybning vil jeg igen henvise til samrådet i Udenrigsudvalget.

Jeg er enig i, at der i Tyrkiet er store problemer på de nævnte områder. Vi har endnu ikke set fremskridt på menneskerettighedsområdet, og det vil være en forudsætning for et andet og bedre forhold til landet. Det er dog vigtigt, at vi ikke afskærer os fra en dialog med Tyrkiet. Regeringen støtter derfor, at EU fortsat vil samarbejde med landet på områder med gensidig interesse som migra-

tion, samhandel og sikkerhed. Men det er bestemt ikke min forventning, at EU vil indlede forhandlinger om en modernisering af toldunionen, før Tyrkiet for alvor begynder at komme med løsninger på de problemer, vi ser i øjeblikket.

Søren Søndergaard: Tredje gang er forhåbentlig lykkens gang. Vil regeringen afvise konklusioner fra mødet i Det Europæiske Råd, som indeholder formuleringer om, at man accepterer eller noterer sig, at der indledes forhandlinger – om end på et teknisk plan – mellem Tyrkiet og EU om en modernisering af toldunionsaftalen?

Udenrigsministeren: På det foreliggende grundlag vil vi ikke acceptere sådanne formuleringer i DER-konklusioner.

Søren Søndergaard: Det er jeg glad for at høre. Alle problemerne er jo udestående og vil ikke blive løst inden Det Europæiske Råds møde. F.eks. spørgsmålet om alle de fængslede, og herunder alle de fængslede, som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har krævet frigivet. Det bliver desværre ikke nævnt i regeringens samlenotat som et konkret krav, som det gør det hos Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Det er et krav fra deres side, at den tidligere HDP-leder Selahattin Demirtaş løslades. Men ikke desto mindre takker jeg for, at man ikke vil godkende en konklusionstekst med de førnævnte formuleringer.

Udenrigsministeren: Det er rigtig vigtigt at opretholde presset på Tyrkiet. Vi er klar over, hvordan situationen er, ikke mindst på menneskerettighedsområdet. På det foreliggende grundlag kan vi som sagt ikke støtte en modernisering af toldunionsaftalen.

2. Udvidelse og stabiliserings- og associeringsprocessen

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3805 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Udenrigsministeren: Her vil et væsentligt emne være spørgsmålet om indledning af optagelsesforhandlingerne med Albanien og Nordmakedonien. I marts sidste år gav Rådet som bekendt grønt lys til, at der kan indledes optagelsesforhandlinger med de to lande.

Samtidig opstiller Rådet – ikke mindst på dansk foranledning – en række krav, som landene først skal leve op til. Det gjaldt ikke mindst Albanien. Kommissionen har nu fremlagt en rapport, der godtgør, at Albanien har levet op til kravene. Det er meget glædeligt, og det er et godt eksempel på, at det nytter at stille krav. Det har ansporet Albanien til at gøre en ekstra indsats og har dermed også givet udvidelsesprocessen en langt højere grad af troværdighed.

I princippet burde vejen derfor være banet for, at Rådet til juni kan afholde de regeringskonferencer med kandidatlandene, som vil markere starten på deres formelle optagelsesforhandlinger. Helt så enkelt er det desværre ikke. Bulgarien blokerer stadig for de forhandlingsrammer, der skal være på plads, før regeringskonferencerne kan finde sted. Bulgarien har meldt ud, at det skyldes en bilateral strid med Nordmakedonien.

Vetoet vedrører ikke forhandlingsrammen for Albanien, men en række medlemslande ønsker fortsat ikke at opsplitte vedtagelsen af forhandlingsrammerne for de to lande. Derfor er vedtagelsen af begge forhandlingsrammer sat på hold. Det samme gælder altså regeringskonferencerne. Det portugisiske formandskab arbejder på at finde et kompromis med Bulgarien, som vil gøre det muligt at komme videre i processen, hvilket vi selvsagt støtter, men det er nu uvist, om det vil kunne lykkes.

Uanset udfaldet på rådsmødet bestræber formandskabet sig på at markere, at der er sket fremskridt i udvidelsesprocessen. Det skyldes, at der i forlængelse af rådsmødet skal afholdes regeringskonferencer med kandidatlandene Serbien og Montenegro, som jo allerede forhandler om optagelse. På regeringskonferencerne overgår landene formelt til den nye metode for udvidelsen, som blev vedtaget sidste år.

Som jeg tidligere har fremhævet over for udvalget, er den nye metode et stort fremskridt i forhold til den gamle. Dels indeholder den skrappe krav om respekt for demokrati og retsstatsprincipper, dels rummer den bedre mulighed for at skrue udvidelsesprocessen tilbage, hvis udviklingen i et kandidatland går den forkerte vej. Fremover vil det være sådan, at alle lande kommer til at forhandle efter den nye metode. Det giver os meget bedre styr på udvidelsesprocessen, og det synes jeg er noget, vi kan glæde os over – hele vejen igennem en dansk mærkesag, som nu er lykkedes.

Rasmus Nordqvist: Det er jo fantastisk, at vi fik ændret processen, og at landene rent faktisk har vist, at de gerne vil leve op til den. Men derfor er det så afsindig vigtigt, at EU bevarer troværdigheden ved at leve op til sin del af aftalen. På den måde kan andre kandidatlande som Albanien se, at der er gode ting i vente, hvis de lever op til kravene.

Det er desuden vigtigt at udfordre Bulgarien, når de blander bilaterale stridigheder ind i optagelsesprocessen. Jeg er klar over, at andre lande har gjort noget tilsvarende tidligere, men det gør ikke

Bulgariens opførsel kønner at se på. Vi skal have skabt en ordentlig proces, når landene rent faktisk gør fremskridt for at komme frem til forhandlingerne.

Udenrigsministeren: Jeg er enig i betragtningerne. Vi skal leve op til vores del af aftalen, når landene lever op til deres del. Desuden er det vigtigt for Danmark, at reformer på områder som bl.a. retsstat, demokrati og bekæmpelse af korruption ikke blot vedtages som lovgivning, men reelt implementeres, gennemføres og håndhæves. Vi gør både landene og os selv en bjørnetjeneste, hvis vi ikke udviser stor agtpågivenhed, når det gælder landenes overholdelse af meritkravene. Når det så sker, skal vi selvfølgelig også leve op til vores ansvar.

Jeg er enig i betragtningen om Bulgarien. Regeringen mener ikke, det er rimeligt, at Bulgarien blokerer for forhandlingsrammerne med Nordmakedonien.

3. Konferencen om Europas fremtid

– Orientering fra formandskabet

Rådsmøde 3805 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at formandskabet på rådsmødet vil orientere kort om den indledende plenarforsamling og om de videre planer for konferencen. Konferencens første plenarforsamling finder sted lørdag den 19. juni 2021 i Strasbourg. Der er lagt op til en præsentation og en generel drøftelse af målet med konferencen. De første tematiske drøftelser vil derimod først finde sted på plenarforsamlingerne efter sommerferien. Samlet set er det planen, at der skal afvikles fem til seks plenarforsamlinger. Den sidste skal ifølge kalenderen finde sted i marts 2022.

Jeg forstår, at Folketinget har udpeget sine fire repræsentanter ved konferencen. Jeg vil også selv deltage i konferencen som regeringens gennemgående repræsentant. Den anden danske repræsentant vil blive udvalgt fra gang til gang afhængig af temaet for drøftelserne.

Samtidig kan jeg oplyse, at regeringen har bedt Dansk Ungdoms Fællesråd om at nominere en dansk borgerrepræsentant til at deltage i konferencen. Det ligger regeringen meget på sinde, at de unge – som trods alt er dem, der skal leve med fremtidens EU – får en stærk stemme ved konferencen.

Det er desuden vigtigt, at konferencen giver grundlag for en god EU-debat herhjemme. Derfor er jeg meget glad for, at Europeanævnet netop har lanceret en pulje, som skal støtte op om debatten og gøre det muligt for endnu flere danskere og organisationer at være med til at sætte en dagsorden for diskussionen af fremtidens Europa.

Jeg ser frem til vores fællesarrangement den 24. juni, hvor vi sammen med en række organisationer for alvor kan skyde debatten i gang.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

4. Retsstatsprincippet i Polen / TEU art. 7, stk. 1.

– Høring

KOM (2017) 0835

Rådsmøde 3805 – bilag 1 (samlenotat side 8)

EUU alm. del (20) – bilag 620 (udvalgsmødereferat side 1390, senest behandlet i EUU 18/9-20)

Punkt 4 og 5 blev forelagt sammen under punkt 5.

5. Unionens grundlæggende værdier i Ungarn/ TEU art. 7, stk. 1.

– Høring

Rådsmøde 3805 – bilag 1 (samlenotat side 11)

EUU alm. del (20) – bilag 620 (udvalgsmødereferat side 1391, senest behandlet i EUU 18/9-20)

Udenrigsministeren: Regeringen og jeg personligt ser med stor alvor på situationen i begge lande. Jeg er derfor meget tilfreds med, at vi nu får lejlighed til at stille kritiske spørgsmål til både Polen og Ungarn på rådsmødet.

I Polen er situationen desværre ikke forbedret, siden sagen sidst blev forelagt for Europaudvalget i september. De polske retsreformer undergraver fortsat domstolenes uafhængighed. Polske dommere risikerer disciplinærsager med store personlige konsekvenser blot for at udføre deres arbejde.

Forholdene er heller ikke blevet bedre i Ungarn. Der er sket forværringer på forskellige områder. F.eks. har covid-19 været brugt som anledning til at vanskeliggøre arbejdsforholdene for regeringskritiske medier, og graden af indirekte politisk indflydelse på medierne vurderes at være meget høj.

Samtidig er der i Ungarn ligesom i Polen reelle og alvorlige problemer for LGBTI-personer. Senest har forfatningsændringen om definitionen på familien ført til, at homoseksuelle par de facto ikke længere kan adoptere. I går vedtog Ungarn en anti-LGBTI-klausul i et lovforslag om pædofili. Ændringerne stigmatiserer og marginaliserer derfor yderligere LGBTI-personer i Ungarn. Udviklingen i begge lande understreger, hvor vigtigt det er, at vi bliver ved med at opretholde det politiske pres, og at vi bliver ved med at insistere på, at der skal findes tilfredsstillende løsninger på problemerne. Vores fælles grundlæggende værdier skal simpelthen efterleves i alle medlemslande. Det er en vigtig prioritet for regeringen.

Vi kan ikke acceptere, at udviklingen bliver ved med at gå i den forkerte retning. Derfor vil jeg selvfølgelig deltage aktivt i høringerne og stille kritiske spørgsmål til både Polen og Ungarn. Det gælder ikke mindst, når det kommer til domstolenes uafhængighed, den akademiske frihed og forholdene for uafhængige medier.

Som jeg tidligere har sagt, findes der formentlig ikke ét middel, som i sig selv kan løse alle problemer i de to lande. Desværre. Artikel 7 er ikke desto mindre et meget vigtigt redskab i det samlede

politiske pres på Polen og Ungarn. Regeringen vil derfor arbejde for, at Rådet fortsætter med at afholde høringer i regi af artikel 7.

Rasmus Nordqvist: Det glæder mig, at man fra dansk side deltager aktivt i høringerne, men ikke desto mindre er jeg ved at være meget opgivende, hvad angår situationen i Polen og i Ungarn. De seneste ændringer i ungarsk lovgivning er blot ét i en lang række tiltag, der har som mål at dehumanisere LGBTI-personer ved at anse LGBTI for at være en ideologi. At dehumanisere personer, som de gør i Polen og Ungarn med Rusland som forbillede, er at legitimere vold og had.

I min optik forekommer det efterhånden formålsløst at afholde høring efter høring under artikel 7. Især når Kommissionen i dag udtaler, at medlemsstater skal finde den rette balance, når det gælder om at beskytte børn. Efter min mening er det uhørt, at man skal finde den rette balance i beskyttelsen af fundamentale rettigheder for LGBTI-personer i EU. Jeg håber, at den danske regering ligesom Europa-Parlamentet vil lægge pres på Kommissionen for, at der skal tages yderligere skridt over for den ungarske regering. Vi kan ikke sidde og være tilskuere til, at et land udfordrer fundamentet for vores fællesskab.

Søren Søndergaard: Jeg er fuldstændig enig med Rasmus Nordqvist. Det, der foregår, er jo latterligt. Det er 4 år, siden Kommissionen konstaterede, at der var blevet gennemført reformer, som systematisk truer med at underminere retsstatsprincipper, og ville gå i gang med at arbejde imod det. Men intet er sket. Det har ikke engang medvirket til at bibeholde status quo; for hver dag, der er gået, er det bare blevet værre. Så hvor lang tid skal der gå? 5 år? 10 år? 20 år?

Et flertal i Folketinget står klar til at vedtage, at Danmark skal anlægge sag mod Polen ved EU-Domstolen, medmindre ministeren over for udvalget kan fremlægge andre redskaber, som udvalget vurderer til at være bedre end vedtagelsen. Jeg har før opfordret ministeren til at fremlægge dette, men hvornår bliver det?

Udenrigsministeren: Regeringen kommer til at deltage aktivt i høringen, men vi kender vist alle artikel 7's begrænsninger. Regeringen er stærk tilhænger af bedre instrumenter til at håndhæve retsstatsmekanismen og de værdier, som traktaten bygger på. Der er derfor, vi f.eks. kæmper for at koble budgettet til overholdelse af retsstatsprincipperne.

Jeg er helt enig i betragtninger om udviklingen i både Ungarn og i Polen, og jeg er meget bekymret over, hvordan stigmatiseringen af og fravigelsen af grundlæggende rettigheder og retsstat for bestemte grupper kan legitimere hadforbrydelser og vold. Danmark kommer til at arbejde meget aktivt på dette punkt. Sammen med Frankrig og Holland har jeg møde med kommissær Věra Jourová i næste uge om disse spørgsmål. Det er vigtigt, at vi får Kommissionen på banen.

Derudover vil jeg nævne, at vi i dag har rejst vores bekymringer om den ungarske lovgivning mere specifikt for Europarådets menneskerettighedskommissær, Dunja Mijatović. Jeg opfordrer til at følge spørgsmålet. Det skal vi gøre på alle vores handlingsspor.

6. Eventuelt

Relationen mellem EU og Schweiz

Udenrigsministeren: Den 26. maj 2021 valgte Schweiz desværre at trække sig fra den institutionelle rammeaftale (IFA), som EU og Schweiz ellers havde færdigforhandlet i 2018. EU har beklaget den schweiziske beslutning. Set fra dansk side er det også rigtig ærgerligt. EU og Schweiz har et nært samarbejde. Den nye rammeaftale skulle skabe en stærk ramme på tværs af mere end 120 bilaterale aftaler, bl.a. for at sikre ensartet fortolkning af det indre markeds regler.

Jeg håber, at forhandlingerne snart kan komme i gang igen. Indtil da må det baseres på de mange bilaterale aftaler. Desværre vil nogle af dem udløbe inden længe. Kommissionen er i øjeblikket ved at se nærmere på konsekvenserne af Schweiz' beslutning. Det er et større arbejde, og derfor forventer jeg heller ikke andet end en status over arbejdet på rådsmødet. Når vi har et bedre overblik, vil medlemslandene skulle se på den videre tilgang i forhold til Schweiz.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

7. Siden sidst

a) Retssagerne om retsstatsmekanismen

Udenrigsministeren: Retssagerne er anlagt af Polen og Ungarn, der begge stemte imod retsstatsmekanismen sidste år, og som ønsker, at EU-Domstolen annullerer mekanismen. Det er meget vigtigt for regeringen at forsvare retsstatsmekanismen som et centralt middel og fremskridt i vores samlede muligheder for at sikre, at alle medlemslande lever op til deres forpligtelser på retsstatsområdet. Regeringen har derfor anmodet om at intervenere i retssagerne ved EU-Domstolen. Samtidig har regeringen presset på for, at retssagerne bliver fremskyndet, og det har EU-Domstolen efterkommet. Jeg vil naturligvis holde udvalget orienteret om sagerne.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

Punkt 6. Samråd med udenrigsministeren om den danske EU-repræsentation i Bruxelles

EUU alm. del (20) – samrådsspørgsmål M

EUU alm. del (20) – svar på spm. 105 om oversende en oversigt over, hvor mange udsendte akademiske medarbejdere, der arbejder på de enkelte medlemsstaters EU-repræsentationer, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (20) – svar på spm. 209 om, hvor mange af hhv. de sekunderede nationale eksperter, der efter endt ophold ved EU's institutioner og udsendte ved EU-repræsentationen i Bruxelles, der kommer hjem til hhv. en lavere rangerende stilling, fra finansministeren

EUU alm. del (20) – svar på spm. 210 om, hvor mange af de aktuelt ansatte afdelingschefer og departementschefer, der har erfaring enten som udsendt til den danske EU-repræsentation eller ved EU's institutioner, fra finansministeren

Samrådsspørgsmål M:

Stillet af Eva Kjer Hansen (V) på vegne af udvalget

»Ministeren bedes redegøre for den danske EU-repræsentations størrelse, og for hvorvidt den tillader en tilfredsstillende proaktiv dansk interessevaretagelse.«

Eva Kjer Hansen: Vi ville gerne have afholdt dette som et dobbelt samråd med finansministeren, hvor også spørgsmålet om danskere i EU-institutioner skulle besvares. Men finansministeren ønskede ikke at stille op til det, selv om han tilsyneladende havde god tid og endda kom ind på emnet af egen drift under sin forelæggelse. Det forekom en smule spøjst.

Udenrigsministeren: Så vidt jeg er orienteret, har vi tilbudt at afholde det samlet, men det kan jo være, at noget kom i vejen.

På mine egne og regeringens vegne vil jeg understrege, at dette er et vigtigt spørgsmål. Hvis man skal formulere det en smule firkantet, kan man sige, at EU-repræsentationen udgør centraladministrationens filial i Bruxelles. Problemstillingen er vigtig, da EU er en afgørende platform for varetagelsen af danske værdier og interesser på den internationale scene, samt for at kunne levere på danske politiske målsætninger. Det gælder grænseoverskridende udfordringer som eksempelvis klima, migration og covid-19. Som bekendt er EU også det største danske eksportmarked. Over en halv million danske arbejdspladser afhænger af vores samhandel og eksport i EU's indre marked. EU-repræsentationen har sammen med Udenrigsministeriet, ressortministerierne i København samt ambassaderne i EU-landene derfor en central rolle i at fremme danske værdier og interesser i EU.

EU-samarbejdet udvikler sig hele tiden – Brexit og covid-19 er gode, nutidige eksempler på dette. Det er derfor vigtigt løbende at vurdere, hvad det kræver at fremme danske interesser, herunder også af EU-repræsentationen, og det vil jeg forsøge at svare på i dagens samråd.

Lad mig indlede med tallene, som skulle være oversendt til udvalget forud for dagens samråd. Af disse fremgår det, at Danmark har en af de mindre EU-repræsentationer. Der er på nuværende

tidspunkt 72 medarbejdere på repræsentationen, heraf 52 udsendte medarbejdere. Tallene har ligget nogenlunde stabilt de seneste 10 år med et udsving i forbindelse med formandskabet i 2012. Jeg vil henvise til besvarelse af Europaudvalgets spm. 105 og 175 (alm. del, 2020-21) for yderligere detaljer herom.

Jeg vil nu gå til besvarelsen af samrådsspørgsmålet og indledningsvist understrege, at der i EU-repræsentationen ikke er en én til én-sammenhæng mellem antallet af medarbejdere og et lands indflydelse. Danmark har i mange år formået at sikre større indflydelse, end vores størrelse berettiger. Det skyldes en effektiv EU-koordinationsproces med bl.a. velkoordinerede danske positioner, at Danmark fastlægger sine mål og holdninger rettidigt, at vi i Danmark er gode til at prioritere de emner, hvor der er mest på spil for os, at vi har fokus på fagligt og politisk velkvalificerede indspil og at vi har en tradition for et bredt europapolitisk flertal bag sagerne. Det gør et positivt indtryk, og vores måde at håndtere sager på styrker vores hånd i Bruxelles.

Endelig er det også en styrke, at Udenrigsministeriet i kontrast til udenrigsministerierne i mange andre EU-lande er en såkaldt enhedstjeneste. Det gør, at vi mere effektivt kan tænke de forskellige instrumenter sammen i vores udenrigspolitiske interessevaretagelse. Når det er sagt, er der selvfølgelig også muligheder for indflydelse, der i dag ikke forfølges fuldt ud grundet behovet for prioritering. Der er ofte et nødvendigt fokus på dagsaktuelle sager, som levner mindre tid og færre ressourcer til de langsigtede, mere strategiske indsatser, samt til den tidligere interessevaretagelse i Bruxelles og andre europæiske hovedstæder.

På trods af vores gode historiske indsats står Danmark over for en stor udfordring. EU vil fortsat være helt central for Danmarks evne til at forfølge sine interesser. Samtidig bliver det sværere at forsvare danske politiske målsætninger i EU inden for de indre rammevilkår. Det er der mange forklaringer på. Lad mig fremhæve nogle af de vigtigste.

For det første træffes hovedparten af beslutningerne i EU som bekendt med kvalificeret flertal. Brexit medførte, at Danmark mistede en vigtig allieret. Storbritannien var i praksis med til at sikre danske interesser i Rådet, og derfor skal vi nu overbevise flere lande om vores synspunkter for at samle et kvalificeret flertal eller et blokerende mindretal i ministerrådet. Et kvalificeret flertal kræver mindst 15 ud af 27 lande og skal samtidig udgøre 291 millioner indbyggere. Et blokerende mindretal kræver mindst 13 lande og 157 millioner indbyggere.

Så uanset hvordan man vender og drejer det, stiller det store krav til, hvordan et land som Danmark skal spille sine kort. Det kræver, at vi fra dansk side er gode til at varetage vores interesser, både før forslagene er fremsat og efter, når forslagene skal forhandles i Rådet og Europa-Parlamentet. Det er med til fremover at gøre arbejdet i Bruxelles endnu mere udfordrende. Danmark kan derfor ikke nøjes med at samarbejde med én gruppe lande for at udfylde hullet efter Storbritannien. Der er behov for at samarbejde med flere grupper af lande samt med EU-institutionerne fra sag til sag.

For det andet betyder de nye udfordringer, at Europa fremover skal kunne mere selv. Covid-19 har vist, at EU er afhængig af kritiske nøgleteknologier og værnemidler fra ikke-EU-lande. Det samme gælder for andre afgørende teknologier og forsyningsområder. Samtidig forventer USA, at Europa

tager mere ansvar for egen sikkerhed, og derfor bliver dansk indflydelse på beslutninger i EU endnu vigtigere.

For det tredje er der simpelthen for få danske ansatte i EU-institutionerne med tab af indsigt og indflydelse til følge. Vi skal lægge os i selen for at få flere danskere til EU, og det øger endvidere kravene til, at vi sikrer, at forslag og politikudvikling også afspejler kendskab til forholdene i Danmark. Ellers kan vi i fremtiden få det endnu sværere i forhandlingerne, især på områder, hvori Danmark har særlig interesse. Det kan eksempelvis være realkreditte eller den danske arbejdsmarkedsmodel for at nævne to relevante områder. I den forbindelse vil jeg henvise til det kommende samråd med finansministeren.

Spørgeren ønsker at vide, om den danske EU-repræsentation i Bruxelles har tilstrækkelige ressourcer til at sikre proaktiv varetagelse af danske interesser. Det er også et meget relevant spørgsmål, men det kan ikke stå alene. I praksis hviler varetagelsen af danske interesser på gensidigt afhængige ben. For det første Udenrigsministeriet og ressortministerierne i København, for det andet ambassader i EU-landene og for det tredje EU-repræsentationen. Heroveni kommer en smidig og effektiv EU-beslutningsproces mellem regeringen og Folketinget. Hvis vi fra dansk side fortsat skal bokse over vores vægtklasse i EU – og det skal vi – er der behov for en flerstrengt indsats.

For det første skal ministerierne i København sikre fagligt og politisk gennemarbejdede, velkommunikerede og velunderbyggede indspil, som andre kan og vil tage seriøst. Samtidig skal man i København sikre en reel tværgående prioritering af de vigtigste sager, så dansk indflydelse maksimeres. Det kræver også et godt og tæt samarbejde med Europaudvalget. Desuden er det vigtigt at fastholde ministeriernes fokus på at uddanne og udsende dygtige medarbejdere til EU-repræsentationen.

For det andet skal vi bruge de danske ambassader i EU-landene effektivt. Ambassaderne har en dobbeltfunktion. På den ene side skal de fremme og forklare danske synspunkter og præge andre landes holdninger, før de er fastlagt. På den anden side skal de være med til at sikre, at vi i København forstår andre landes holdninger, så vi kan udarbejde forhandlingsstrategier, der har en reel chance for at lykkes i Bruxelles.

For det tredje skal EU-repræsentationen vide alt væsentligt om, hvad der sker i Bruxelles, og i alle faser fremme danske synspunkter og interesser. Før Kommissionen er kommet med forslag, skal vi spille danske idéer ind. Når Kommissionen har fremsat forslag, og der forhandles, skal repræsentationen forsvare danske synspunkter i Rådet, men også sikre uformel dansk indflydelse via Europa-Parlamentet og Kommissionen. Efter forslagene er vedtaget, har EU-repræsentationen en vigtig rolle i at præge gennemførelse af forslagene.

Regeringen lægger stor vægt på en omstillingsparat udenrigstjeneste, der er gearet til at møde de aktuelle udfordringer. Det overvejes derfor løbende, om ressourcerne afsat til europapolitikken matcher regeringens ambitioner og prioriteter. Resultatet af de pågående overvejelser vil jeg komme nærmere ind på efter sommerferien, når jeg præsenterer den nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi. Derfor vil jeg også benytte lejligheden i dag til at lytte med interesse til jeres bemærkninger i debatten. Jeg vil ikke lægge mig fast på resultatet af vores overvejelser – det ville være for tidligt –

men vores debat vil udgøre et vigtigt indspil til, hvordan vi fremover bedst forsvare danske interesser i Europa, og det skal vi selvfølgelig gøre.

Eva Kjer Hansen: Når ministeren nu fremhæver nye udfordringer, som bl.a. Brexit har medført, er det oplagt at spørge, hvor mange flere medarbejdere det vil kræve på repræsentationen. Eller skal de afrundende bemærkninger forstås sådan, at der først vil komme svar på det efter sommerferien? Kan ministeren komme med et bud på et antal i dag?

Hvordan sættes den flerstrengede indsats i værk? Vil der blive taget konkrete initiativer, eller var det blot udtryk for ministerens forventninger til ressortministerierne?

Har Danmark desuden ikke det laveste antal ansatte på ambassaderne? Har vi ikke også lukket en række ambassader i europæiske lande?

Udenrigsministeren: Det er prisværdigt, at der udvises en sådan interesse for, hvordan vi bedst varetager danske interesser og fremmer vores værdier i EU-samarbejdet. For EU-repræsentationens vedkommende er det vigtigt, at vores prioriteter er veldefinerede. Ingen lande – og slet ikke et på Danmarks størrelse – kan prioritere alt på én gang og gøre det effektivt. Derfor er debatten bl.a. her i Europaudvalget om vores politiske prioriteter så vigtig, så vi kan dedikere medarbejder og energi til de rette områder.

Efter sommerferien vil jeg præsentere en ny udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi. I den forbindelse vil vi se på både ressourceanvendelse, opgaveløsning og organisering på tværs af Udenrigsministeriet. Det gælder både EU-repræsentationen, ambassaderne og Udenrigsministeriet som sådan. På nuværende tidspunkt kan jeg ikke sige noget om, hvorvidt det vil kræve flere eller færre medarbejdere, eller hvordan det helt konkret vil blive udmøntet – det skal jeg nok vende tilbage til.

I regeringen er der en vedvarende diskussion om, hvordan vi bedst muligt sørger for at arbejde målrettet efter vores prioriteter. Som bekendt har Danmark f.eks. en af de mest ambitiøse klimapolitikker med et 70-procentsreduktionsmål i 2030. Det mål når vi ikke, hvis ikke vi får løftet politikken i Europa og hele verden. EU er en vigtig platform, så vi er nødt til at være meget aktive.

I Danmark har vi 38 repræsentationer med udsendt personale i Europa. De 38 repræsentationer svarer til 40 pct. af de samlede danske repræsentationer og 35 pct. af de udsendte diplomater. Det vil sige, at godt en tredjedel er på arbejde i Europa. 28 af dem sidder i bilaterale repræsentationer, og dertil kommer så repræsentationerne i Bruxelles – EU-repræsentationen og Danato – i Genève, i Strasbourg samt en række generalkonsulater.

Eva Kjer Hansen: Hvilke lande er det efter udenrigsministerens mening mest oplagt at sammenligne os med? Er det de nordiske eller de andre europæiske? Og gælder det så både for de bilaterale ambassader, eller gælder det også for repræsentationen i Bruxelles?

Skal der ikke tages initiativer til at igangsætte ressortministeriernes arbejde? Eller er det bare business as usual?

Ministeren sagde, at man ikke kan prioritere alt på én gang, hvilket han har ret i. Men kan ministeren så komme med eksempler på, hvad man vælger ikke at prioritere?

Udenrigsministeren: I Danmark er udenrigstjenesten konstrueret på en unik måde sammenlignet med andre lande. Vores er en enhedstjeneste, mens andre lande f.eks. kan have placeret handels- og udviklingspolitikken uden for udenrigstjenesten. Det giver Danmark nogle fordele og en højere grad af synergi. Vi har en god evne til at arbejde på tværs, også mellem ressortministerierne og Udenrigsministeriet, med henblik på at prioritere og varetage vores opgaver.

Det er efter min mening mest naturligt at sammenligne Danmark med andre nordiske lande, når det gælder bilaterale ambassader. Danmark, Finland og Norge har hver 32 ambassader, mens Sverige, hvis befolkning i øvrigt næsten er dobbelt så stor som vores, har 36.

EU-politikken er en integreret del af vores politiske interessevaretagelse og af vores prioriteringer i regeringen. Det kræver, at vi arbejder på den europæiske scene, hvis vi skal nå vores målsætninger på de forskellige områder.

Eva Kjer Hansen ønsker at vide, hvilke områder vi nedprioriterer. Vi prioriterer altid vores ressourcer på den mest gavnlige måde ud fra vores interesser og værdier. Det ville være utroværdigt, hvis jeg påstod, at ressourcer ingen betydning har. Men det er svært at komme med konkrete eksempler på, hvad vi ikke prioriterer. Det er min generelle opfattelse, at vi hidtil har bokset over vores vægtklasse, men at dette fremover vil blive mere vanskeligt. Vores prioriteter skal være klart definerede. Det er bl.a. en af de ting, der spiller med i vores overvejelser i forbindelse med den nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi.

Vi har på nuværende tidspunkt 72 ansatte på repræsentationen i Bruxelles. Det vil sige 12,37 ansatte pr. 1 mio. indbyggere. Vi ligger altså over både Østrig, Rumænien, Bulgarien og Tjekkiet. Hvis vi i stedet ser på absolut størrelse, ligger Tyskland på førstepladsen med 248, hvor vi som sagt har 72, men Tyskland er også et meget større land. Derfor kan det være svært at give et retvisende billede ved at se på antallet.

Vi vender tilbage efter sommerferien og vil meget gerne lytte til jeres gode input. Det er vigtigt for regeringen at prioritere vores EU-samarbejde. Der vil være rig lejlighed til at drøfte fordelingen af ressourcer på et senere tidspunkt.

Eva Kjer Hansen: Jeg ville ikke tage mere af udvalgets og ministerens tid. Konklusionen på samrådet bliver, at ministeren ikke kan svare på spørgsmålene i dag, men gerne vil vende tilbage på et senere tidspunkt.

Jeg har dog et sidste spørgsmål: Hvordan måler ministeren, at medarbejderne på repræsentationen er så dygtige, som de er? Jeg er enig i, at de er dygtige og arbejder hårdt, men når ministeren ved, at de ansatte i Bruxelles leverer langt mere, end deres antal tilskrives, hvordan måler han det så?

Udenrigsministeren: Måske bør jeg udtrykke mig mere moderat. Alle lande inklusive Danmark har sine begrænsninger. Jeg mener blot, at jeg kan se på vores medarbejdere, at der bliver leveret på vores prioriteter. Der er mange led i den proces. Det indebærer både vores evne til tidlig interessevaretagelse, god koordinering på tværs af ministerierne, repræsentationen i Bruxelles og ikke mindst det gode samarbejde med Europaudvalget.

Det er svært at kvantificere det, men vi kan alligevel bruge klimaområdet som eksempel. Regeringens erklærede ønske om at gøre EU til en klimaunion har i den grad været med til at højne EU's klimamålsætninger. Vi er naturligvis ikke alene om det, men vi er med til at bygge alliancer på området. Desuden fik vi for første gang vedtaget et globalt menneskerettighedssanktionsregime i EU, og det har været en dansk prioritet. På forsknings- og migrationsområdet kan vi se, at vi gør en forskel med digitale og grønne løsninger.

Vi må måle det ud fra, hvorvidt vi synes, at vi gør en forskel med de ressourcer, vi har i forhold til vores prioriteter. Det synes jeg at vi gør. Ikke desto mindre vil jeg gerne tage imod input til, hvordan vi kan prioritere ressourcerne endnu bedre og endnu mere effektivt.

Mødet sluttede kl. 17.08.